

HABERLER

Ocak 1999, Sayı: 7

Editörden

İkinci bin yılın sonuna yaklaşırken, ilginç bulacağını-
zı umduğumuz gelişmeler, kazı-araştırma raporları,
kitap tanıtımları ve Enstitü'den haberlerle dolu bülte-
nimizin 7. sayısı ile yine birlikteyiz.

Bu sayıda baş makale olarak, Dr. Paul Lawrence ta-
rafından bizim için hazırlanan "Anadolu'daki Coğ-
rafiya Adlarının Eski Ahit'teki Yansıması" konulu bir
çalışmayı yayınlıyoruz. Burada M.Ö. II. bin yılın
sonları ile I. bin yıla ilişkin Anadolu toplumlarından
kutsal kitapta yer bulanlar toplu olarak değerlendiril-
mektedir.

Kurucu başkanımız Sayın Prof. Dr. Ali M. Dinçol ile
yapılan söyleşide Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü'nün
kuruluş serüveninin ayrıntılarını, yapılanlar ve yapı-
lamayanları, gelecek planlarını ve özellikle de yeni
bir eve sahip olmanın heyecanı ile beklentileri bula-
caksınız.

Kitap Dünyasından başlığı altında, Enstitü kitaplığı-
na bağış yolu ile gelen yayınlara ve genç arkadaşları-
mızın bir kaç yeni kitap hakkındaki kısa tanıtma ya-
zılarına yer verdik. Enstitü yayınlarını ise son sayfa-
da tam liste olarak bulacaksınız. Eğer İstanbul dışın-
da iseniz yayınlarımızı faks ve telefonla Enstitü veya
Ege Yayınları'ndan isteyebilirsiniz.

Kazı ve araştırmalarda bulacağınız 1998 yılına ilişkin
kısa raporlar, hem Anadolu coğrafyasında Neolitik
Çağ'dan Orta Çağ'ın sonuna kadar olan dönemde ya-
şanan gelişmelerin ayrıntılarına biraz daha ışık tut-
makta, hem de hiç tanımadığımız yeni bir uygarlığın
müjdesini vermektedirler.

Kazı ve araştırma haberlerinin çokluğu nedeniyle, bu
sayıda yer veremediğimiz yüksek lisans ve doktora
tez listelerini Mayıs'ta çıkaracağımız 8. sayıda duyuru-
acağız.

Yaşadığımız yüzyılın son bülteninde, yeni haber ve
gelişmelerle buluşmak ümidiyle...

Kemalettin Köroğlu

Anadolu'daki Coğrafya Adlarının Eski Ahit'teki Yansıması

Dr. Paul Lawrence

Hem Yahudiler ve hem de Hıristiyanlar İbranice yazıl-
mış 39 kitaptan oluşan Eski Ahit'i kutsal kitap olarak
kabul ederler. Bu kitaptaki 4 küçük bölüm de Arami-
ce'dir. Eski Ahit'in ilk beş kitabı geleneksel kabullenil-
işe göre M.Ö. 15. yy'daki Musa Peygamber ile ilişkiye
sokulur. Son kitapları ise M.Ö. 5. ve 4. yy'larda yazıl-
mıştır. Böylece söz konusu eser 1000 yıllık bir dönemi
kapsamaktadır.

Eski Ahit İsraillilerin tarihini ayrıntılı denebilecek bir
biçimde anlatır. Bu tarihin büyük bölümü Filistin'de
geçmesine rağmen Mısır ve Mezopotamya da önemli
rol oynar. Eski Ahit'te tanımlanan olaylarda Anado-
lu'nun kenarda kaldığı kabul edilse de, burada günü-
müzde Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde kalan pek
çok yere değinilir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan doğan Dicle ve Fırat
ilk kez Aden Bahçesi (Yaratılış 2: 10-14) ile ilişkili
olarak anılır ve sonraki kitaplarda sık sık geçer.

Yaratılış Kitabı, Nuh'un gemisinin karaya oturduğu ye-
ri de Doğu Anadolu ile ilişkili olarak tanımlar: "Gemi
yedinci ayın on yedinci günü Ararat Dağları'na oturdu"
(Yar. 8:4). Ararat, gerçekte M.Ö. birinci bin yılda Doğu
Anadolu'nun büyük bir bölümüne verilen Urartu adının
İbranice yazılış biçimidir ve bundan dolayı Eski Ahit
belli bir nokta tanımlamaktan uzaktır. Fakat yaklaşık
M.Ö. 275 yıllarında Berossus'un gözlediği gibi pek çok
kişi Türkiye'nin en yüksek dağı Ağrı'nın kuzey yama-
cında buzlara gömülmüş bir gemiye benzeyen kalıntı-
nın varlığından söz ettiler.

Yaratılış kitabı, Nuh'un üç oğlunun soyundan gelen bir
çok eski toplumdan söz eder. Olasılıkla eski Lidya ül-
kesine adını veren Lud, Nuh'un oğlu Ham'ın torunu
olarak anılır (Yar. 10: 13). Lud dışında Anadolu ile iliş-
kili diğer toplumlar Yafet'in oğulları olarak sayılır. Ak-
kadçısı mât Gugu olan Magog, Lidya'nın ünlü kralı
(ölümü M.Ö. 644), "Gyges ülkesi"ne işaret ediyor gibi
görülmektedir. Çağdaşı Assur kralı Assurbanipal'in
yıllıklarında da bu ülkeden söz edildiği bilinmektedir.

Yâvan muhtemelen Anadolu'nun Ege kıyısı boyunca yerleşen İyonya Grekleri'dir. Tiras adı Trakya biçiminin temsil ediliyor olabilir.

Tuval büyük olasılıkla eski Kayseri ve çevresindeki, Akkadça Tubâlu (Geç Hitit krallıklarından Tabal) olarak adlandırılan toplumdur. Meşek, ilk kez M.Ö. 1116 yılında Assur kralı I. Tiglat-pileser yıllıklarında, 20 000 kişilik ordusu ile anılan Anadolu halkı Muşku'dur (Muşki). Meşek, uzak bölgeleri vurgulayan ayrı bir anlam da yüklenmiş gözükmektedir. Bunu, Mezmur yazarı (120: 5) ilgili bölümde şu ifadeyle anlatır: "Vay bana, Meşek'te garip kaldım sanki; Kedar çadırları arasında oturdum."

Yafet'in torunu Togarma'nın adı, modern Sivas bölgesindeki Gürün adıyla günümüze kadar gelmiş olabilir (Yar. 10:2-3).

Akkadça yazıtlarda "Harranu" biçiminde geçen ve yol anlamı taşıyan Harran, Yaratılış Kitabı'nda sık sık anılır. Anlatıya göre İbrahim Ur'dan Kenan ülkesine giderken bir süre burada yaşadı. İbrahim'in torunu Yakup da Harran'a dayısı Lavan'ın yanına kaçtı. Harran bilindiği üzere Urfa'nın güneyindeki modern Altınbaşak ilçesidir.

Yaratılış Kitabı'nda Hitit terimi de sıkça geçmekle birlikte söz konusu halkın gerçekte Anadolu Hititleri ile bir ilişkisi yoktur. Yaratılış Kitabı'nda bu toplum, sami isimler taşıyan Kenan (Filistin) ülkesi yerli halkı olarak karşımıza çıkarlar. Bununla birlikte, aşağıda İsrail kralı Süleyman'ın (M.Ö. 971-931) ticaretinin tanımlandığı pasajda görüldüğü üzere, Eski Ahit Anadolu Hititlerini, daha doğrusu onların Güneydoğu Anadolu ve Suriye'deki (Aram) ardılları Geç Hititleri de biliyordu:

"Süleyman'ın atları Mısır ve Keve'den getirilirdi. Krallığın tüccarları atları Keve'den satın alırdı. Mısır'dan bir savaş arabası altı yüz, bir at yüz elli şekel gümüşe getirilirdi. Bunları bütün Hitit ve Aram krallarına da satarlardı" (I.Krallar 10: 28-29).

Bazılarına göre Mısır, eski Kilikya (Çukurova) olarak bilinen bölgenin adı olan Musur olarak okunmalı. Keve ise gerçekte Akkadça Que'nin (Kilikya) İbranice söylenişidir.

M.Ö. 9. yy'ın ortalarında Yahudalı rahip Yehoyada, gasıp Kraliçe Atalya'ya karşı Karyalı güçleri kullanır. Bunlar muhtemelen, günümüzde Muğla bölgesindeki eski Karya'dan gelen paralı askerler idi (II. Krallar 11:4, 18-19).

İsrail kralı II. Yarovam (M.Ö. 793-753)'ün krallığının özetinde şu bilgileri buluruz: "Yarovam'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları, askeri başarıları, eskiden Yaudi'ye ait olan Şam ve Hama kentlerini yeniden İsrail topraklarına katışı İsrail krallarının tarihinde yazılıdır" (II. Kr.14: 28).

Yaudi, başkenti Gaziantep bölgesinde, Fevzipaşa yakınlarındaki Samal kenti (modern Zincirli) olan Geç Hitit Devleti'nin adıydı. Eski Ahit'in İbranice metnindeki Yaudi'nin gerçekte Yahuda olduğunu belirtmeliyiz. Fakat metindeki olaylar Suriye'de Şam ve Hama'da geçtiği için Yahuda sözcüğü pek anlamlı bulunmamakta ve çoğunlukla Yaudi biçiminde tashih edilmektedir.

İbrani Peygamber Yeremya kitabında, M.Ö. 605 yılında Karkamış'ta Mısır firavunu Neko'nun Babil kralı Nebukadnessar'a karşı uğradığı bozguna değinir. Bu, Mısır'ın Suriye-Filistin bölgesindeki tarihsel hak iddiasının dönemini kapatan ve Orta Doğu'daki önemli güç Yeni-Babililerin egemenliğini kuran eski dünyanın en kesin savaşlarından biridir: "Yahuda kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in dördüncü yılında, Babil kralı Nebukadnessar'ın Fırat ırmağı kıyısında, Karkamış'ta yenilgiye uğrattığı Firavun Neko'nun ordusuyla ilgili bildiri" (Yeremya 46: 2). Karkamış Gaziantep bölgesinde Suriye sınırında bulunmaktadır.

İbrani peygamber Hezekiel kitabında, M.Ö. 586 yılında Sur kentindeki ticari ortaklıkları şöyle tanımlar: "Ürünlerin çeşitliliği, malının bolluğundan ötürü Şam seninle ticaret yaptı. Mallarına karşılık sana Helbon şarabıyla Sahar yünü, Uzal'dan getirilmiş şarap tekneleri verdi. Sana getirilen mallar arasında işlenmiş demir, tarçın, güzel kokulu kamış vardı" (Hezekiel 27: 18-19).

Bu bölümde anlaşılacağı üzere Şam'ın Sur kenti ile olan ticareti anlatılır. Helbon ve Sahar'ın ikisinin de Suriye'de olduğu bilinmektedir. "Şarap tekneleri verdi" çevirisi, bulunduğu yerde anlamsız olan İbranice metindeki "Vedan ve Yâvan halkı alışveriş yaptı" ifadesinin tashihi sonucu yapıldı. Uzal, Mardin bölgesindeki Tur Abdin yakınlarındadır ve Akkadça metinlerde "İzalla" olarak bilinir. Eski dünyada burasının şarabı meşhurdur. Mesela Babil kralı Nebukadnessar (M.Ö.605-562) şarabı buradan alırdı.

İbrani peygamber Ovadya, kendi kitabında İsrail'in Negev bölgesinin, önceden Safarat'ta bulunan Kudüslü sürgünlerce iskan edileceğini bildirir: "Sefarat'taki Kudüslü sürgünler de Negev'deki kentleri mülk edinecekler" (Ovadya 20 c).

Sefarat olasılıkla Manisa bölgesinde, Salihli yakınlarındaki Lidya'nın başkenti Sart idi.

Sonuç olarak, Eski Ahit sınırlı olsa da Türkiye halkı ve onların erken tarihi hakkında bilgi sunar. Kanımca, 2000 yılı başlarında yayınlanması beklenen Eski Ahit'in yeni çevirisi (buradaki bütün alıntılar oradan aktarılmıştır) bu önemli konuya yeni katkılar sağlayacaktır.

İngilizce'den çeviren Kemalettin Köroğlu

Enstitümüz Binasına Kavuşuyor!

1998 yılında Eskişehir Bilimleri Enstitüsü tarihinde ilk defa kendi binasına kavuşmuştur. Bu nedenle, bu sayımızda Enstitü Başkanı Sayın Prof. Dr. Ali Dinçol ile, Enstitünün kuruluş aşamasından bugüne nelerin yapıldığı ve yeni binanın Enstitü için önemi üzerine bir röportaja yer vermeyi uygun gördük.

Sayın Başkan, Eskişehir Bilimleri Enstitüsü'nü kurma fikri nasıl ortaya çıktı, neler amaç olarak belirlendi?

Bir Enstitü kurma fikri, 1989 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde yaptığımız "Türkiye'de Eskişehir Bilimlerinin Dünü, Bugünü ve Geleceği: Sorunlar, Çözümler, Öneriler" konulu bir sempozyumun toplanması sırasında, genel bir istek olarak belirdi. Bundan sonra adları tüzüğümüzde yazılı olan 7 öğretim üyesinin kuruculuğunu üstlendiği bir oluşumun yasal gerekleri üzerinde çalışılmaya başlandı ve özellikle 1980 öncesindeki Türk Tarih Kurumu'nun tüzüğü esas alınarak, bu yeni oluşumun amaçları, organları ve çalışma biçimi saptanmaya başlandı. Tüzüğün üçüncü maddesine göre; Enstitünün amacı; Türkiye üniversitelerinde Paleoantropoloji, Fiziki Antropoloji, Prehistorya, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi, Klasik Arkeoloji, Eskişehir Tarihi, Hititoloji, Sümeroloji, Latin Dili ve Edebiyatı, Yunan Dili ve Edebiyatı, Bizans Sanatı Tarihi ile Mimarlık ve Restorasyon Ana Bilim ve Bilim Dalları tarafından temsil olunan Eskişehir Bilimleri ile ilgili bilimsel çalışmalar, araştırmalar ve kazılar yapmak ve yaptırmak, yapan kişi, kurum ve kuruluşlardan uygun bulacaklarını desteklemek, basılı, görsel ve işitsel yayınlar yapmak, yayınları desteklemek, yurt içinde ve yurt dışında konusu ile ilgili kongre, konferans, seminer vb. gibi bilimsel toplantılar düzenlemek, bu tür toplantılara üyeleri aracılığı ile katılmak, sergiler açmak, yurdumuzda Eskişehir Bilimleri konusunda yeni kuşak bilim adamlarının yetişmesini özendirici, ödüllendirme, burs vb. gibi maddi ve manevi katkılarda bulunmak, toplumda ilgi uyandıracak ve bunların kültürümüzün ayrılmaz bir parçası ve tüm insanlığın mirası olması açısından önemini vurgulayacak çalışmalar yapacak, bu konularda arşivler ve uzmanlık kitaplıkları kurmak, yurt içi ve yurt dışı öğretim bilim kurumları ve aynı ya da benzeri amaçlarla kurulmuş dernek, enstitü, araştırma merkezi vb. kuruluşlar ile bilimsel bilgi, belge ve yayın alış verişinde bulunmak, bu gibi kurum ve kuruluşlardan araştırmacıları davet etmek, burs vermek, burs alış verişinde bulunmaktır.

Kuruluş tarihinden bu yana 8 sene geçti. 1991 tarihindeki kuruluş amaçlarından hangilerini gerçekleştirebildiniz?

8 yıl içinde kuruluş amaçlarından yayın çıkarma konusunda epey yol aldığımızı söyleyebilirim. Özellikle öğrenciler ve halk için Eskişehir Biliminin değişik konuları ile ilgili 10 adet kitapçık yayınladık. Ayrıca "Kazı Mo-

nografisi" serisine başladık ve ilk kitabını Yumuktepe kazılarının 5. Yıldönümü dolayısıyla yayınladık. Diğer taraftan "Bilimsel Yayın" dizimizde ilk kitabını bilim dünyasına sunmayı başardık.

Yine amaçlarımız arasında yer alan konferanslar düzenleme konusunda da etkinliğimiz iyi bir düzeydedir. Bugüne kadar özellikle İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin işbirliğiyle yerli ve yabancı bilim adamları tarafından 13 adet konferans yapılmıştır.

Konferans dizileri dışında 1996 yılında İstanbul'da toplanan 'Habitat II' zirvesi çerçevesinde düzenlediğimiz "Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumu" da başarılı bir etkinlik olarak kabul edilmelidir. Burada sunulan bildirilerin kitabı basılma aşamasına gelmiştir.

Etkinliklerimizi üyelerimize ve meslekdaşlarımıza duyurmak ve aralarında iletişimi sağlamak konusunda da şimdilik yılda iki kez çıkardığımız Haber Bültenimiz Eskişehir Bilimlerinin toplumda daha çok yankı bulmasını sağlayan çalışmalarımızdandır.

Tüzüğümüzde sayılan diğer amaçlarımızı gerçekleştirebilmemiz için gerekli olan merkez binaya sahip olmamız konusunda attığımız ilk adımlarla başarıya ulaşmış bulunmaktayız. Altı aydan beri bir binamız vardır ve Enstitümüz oraya taşındıktan sonra, çalışmalarımızın hedeflerine ulaşmak üzere daha hızla gelişeceğini umuyoruz.

Enstitü binasının nasıl bulunduğunu anlatabilir misiniz?

Enstitümüzün yasal ve parasal sorunlarını aşarak, sağlam bir çerçeveye oturduğu 1993 yılından beri, en büyük hedefimiz, faaliyetlerimizi yürütebileceğimiz bir binaya sahip olmaktır. 1998 yılında özellikle Yönetim Kurulu üyemiz Prof. Dr. Oktay Belli'nin gayretleriyle, İstanbul Defterdarlığı Milli Emlak İdaresi'nin gösterdiği yardım ve yakınlık sonucunda, Haziran ayında Beyoğlu'nda Tarlabası Bulvarı üzerindeki Ekrem Tur Sok. No.4 adresinde bulunan bir müstakil binayı kiralamaya muvaffak olduk.

Bina hakkında biraz bilgi verebilir misiniz ?

Binamız 37,5 m²'lik bir arsa üzerinde 4 kattan oluşan, eski bir kagir evdir. Evin katları bağdadi sıva tabir edilen özel bir konstrüksiyonla birbirinden ayrılmıştır. Dış duvarlar tuğladır. Her katta 2 oda bulunmaktadır. Ayrıca bir de bodrum katı vardır. Burada bir oda ve bir su sarnıcı yer almaktadır. Binanın dış cephesi oldukça iyi korunmuştur, içte ise özellikle bağdadi sıvalar yer yer dökülmüştür. Ahşap merdivenler ve pencere doğramaları oldukça haraptır. Su ve elektrik tesisatının yeniden yapılması gerekmektedir.

Binanın restorasyonuna ne zaman başlanacaktır, bunun için finansmanınız ya da sponsorlarınız var mı?

Restorasyon çalışmaları başlamadan önce, binanın gü-

venliğini sağlamak ve yeni işgallerden korumak gerekiyordu. Bunun için pencereleri demirlendi ve kapısı sağlamlaştırıldı. Ayrıca havanın tahribatını önlemek için plastik branda örtülerle kapatıldı. Bu ilk önlemler için Enstitümüzün yardımına koşan Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Genel Müdürü Sayın Çelik Gülersoy oldu. Binanın kullanılabilir hale getirilmesi için İstanbul 1. Numaralı Koruma Kurulu'na resmen başvurumuzu yapmış bulunuyoruz. Gerekli tamirat ruhsatı alındığı anda çalışmalarımızın başlayacağını umuyoruz.

Şu anda sponsorluk için müracaat ettiğimiz kurum, kuruluş ve kişilerden henüz somut bir parasal yardım alabilmiş değiliz. Ancak Pekerler Firmasından Sayın Recai Peker, Kasktaş Firmasından Sayın Neşet Akdağ ve Aksu Firmasından Sayın Gökay Özkan, ellerinden geleni yapacaklarına dair söz verdiler. Bütün adı geçenlere teşekkür borçluyuz.

Ülkemizde arkeolojiye ilişkin duyarlı bir kamuoyu henüz tam oluşmadığından, Enstitümüzün gerekliliği ve gereksinimlerini anlatmakta çok zorlandığımızı açıkça ifade etmek isterim. Kültür hayatımıza konserlerle, kitaplarla hizmet eden finans veya sanayi kuruluşları ya da eğitim ve sağlık gibi sorunlara eğilmiş görünen sosyal dayanışma kurumları, ülkemizin tarihsel mirasının ortaya çıkarılması ve korunması için çok önemli bir işleve sahip olan Enstitümüzün binasının yapımına, aynı yapıcı ve olumlu yaklaşımı göstermemektedirler.

Bugün düşündüğünüz bir açılış tarihi var mı?

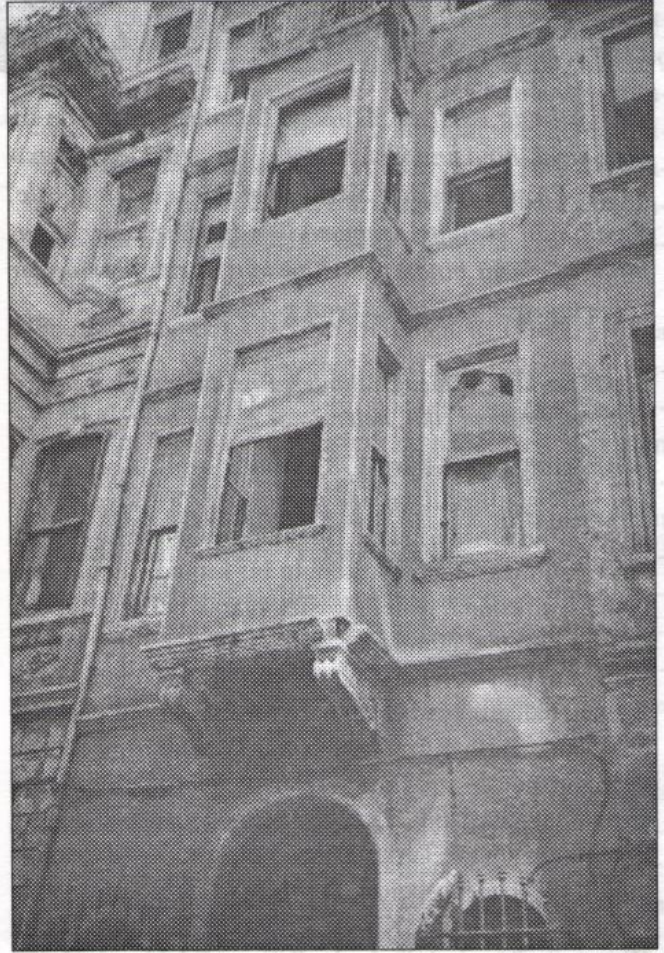
Restorasyon çalışmalarının 1999 ilkbaharında büyük oranda tamamlanmış olmasını arzu etmekle beraber, taşınmamızın gerçekçi bir hesap ile Sonbaharda gerçekleşebileceğini düşünüyoruz.

Enstitü binası içinde ne gibi hizmetler öngörülmektedir?

Enstitümüzün en üst katında, yapısal olanaklardan yararlanarak 4 yatak kapasiteli, 2 odalı bir misafirhane; üçüncü katında, başkan ve yönetim kurulu toplantı odası; ikinci katında, kitaplık ve arşiv; birinci katında, sekreteryası; giriş katında, fuaye, mutfak, tuvaletler; bodrum katında ise merkezi ısıtma veya su deposu bulunacak şekilde binanın kullanımı planlanmaktadır. Kitaplık ve yönetim kurulu odası, aynı zamanda atölye ve seminer çalışmaları gibi küçük bilimsel toplantılara hizmet edecektir. Başkan odası ve kitaplıkta ayrıca, fotothek ve belge arşivi de bulunacaktır.

Peki, Enstitü binasının restorasyonu tamamlandığı zaman, Enstitünün gelişmesi ne yönde değişecektir?

Herşeyden önce bir misafirhanesinin olması, İstanbul dışındaki meslektaşlarımıza, bu kentin olanaklarından yararlanarak, yapacakları bilimsel çalışmalara büyük oranda kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca, gerek yurt dışında, gerek Türkiye'nin başka kentlerindeki bilim kurumlarından Enstitümüzde konferans verecek ya da benzeri bilimsel etkinliklere katılacaklar için, yeni bir olanak sağlayacaktır. Diğer taraftan, Türkiye'de yapılan kazıla-

Binamızın ön cepheden görünüşü

ra ait fotoğraf, dia-pozitif, plan ve harita gibi belgelerin bir arada bulunacağı bir merkez oluşacak ve böylece arkeolojik varlıkların toplu bir arşivi meydana gelecektir. Kitap ve periyodiklerinin sayısı gittikçe artan kitaplığımız iyi bir uzmanlık kitaplığına dönüşecek ve ileride Enstitümüz tarafından saptanacak bursiyerlerimiz burada, diğer kentlerden gelerek çalışabileceklerdir. Yeni kitap sağlanması için çeşitli kişi ve kuruluşlarla devamlı bağlantı halindeyiz. Emekli Hocalarımızdan Prof. Dr. Mustafa Kalaç, kendi uygun gördüğü bir zamanda kitaplığını Enstitümüze bağışlayacağına söz vermiştir. Kendisine şükranlarımızı burada belirtmeyi zevkli bir ödev saymaktayız.

Yayın işlerimiz bu merkezde toplanacak ve çalışmalarımız hız kazanacaktır. Bu merkezde kurulacak bir bilgisayar ağı ile yurt içi ve yurt dışına internet aracılığı ile bağlanılacak ve bilgi kaynaklarına hızlı ve güvenilir bir biçimde ulaşılabilecektir.

Bize ayırdığınız zaman için teşekkür etmekle beraber, Eskiçağ Bilimleri Enstitüsünün geleceğinin aydınlık olmasını diliyoruz.

Hazırlayanlar:

Metin Alparslan & Meltem Alparslan

Enstitü Kitaplığından Haberler

1998 yılı Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü kitaplığı için son derece verimli bir sene idi. Sene başında kitap, süreli yayın ve ayrı basım olmak üzere 500 civarında yayın bulunduran Enstitü Kitaplığı, 1999 yılının başında yayın sayısını yaklaşık 800'e yükseltmiştir. Önümüzdeki yıl içinde bu artışın sürmesini arzu ediyoruz. Enstitü binamızın restorasyon çalışmalarının başlamasıyla, kitaplık kurma çalışmalarının da hız kazanması gerektiğini düşünüyoruz. Ancak, hızla yükselen yayın sayılarına yetişmek, Enstitümüz için olanaksızdır. Bu nedenden dolayı çoğunlukla kitap ve ayrıbasım bağışlarına gerek duymaktayız. Bazı bilimsel kurumlar ile ise yayın alış-verişi yapılmaktadır.

Aşağıda sunulan listede son dönemde Enstitümüze kazandırılan yayınlar yer almaktadır. Kitaplığımıza katkıda bulunan, başta Alman Arkeoloji Enstitüsü Berlin Şubesi ve Fransız Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi, Center of Hellenic Studies olmak üzere, tüm kuruluşlar ve şahıslara içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Yayınlar:

- Akurgal, E./ L. Budde, *Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Sinope*, Ankara 1956.
 Alexiou, S., *Minos Uygarlığı*, İstanbul 1991.
 Arnaud, D., *Recherches au Pays D'Astata* (Emar VI/1), Paris 1985.
 Arnaud, D., *Recherches au Pays D'Astata* (Emar VI/2), Paris 1985.
 Arnaud, D., *Recherches au Pays D'Astata* (Emar VI/3), Paris 1985.
 Arnaud, D., *Altbabylonische Rechts- und Verwaltungsurkunden* (BBVOT 1), Berlin 1986.
 Balkan-Atlı, N., *La Neolithisation de L'Anatolie* (Varia Anatolica VII), Paris 1994.
 Bakır, G., *Berlin F 1659 Ressamı*, İzmir 1982.
 Bakır, T., *Korinth Seramiğinde Aslan Figürünün Gelişimi*, İzmir 1982.
 Bean, G.E., *Eskiçağ'da Ege Bölgesi*, İstanbul 1995.
 Bean, G.E., *Eskiçağ'da Güney Kıyıları*, İstanbul 1997.
 Becker, A., *Uruk, Kleinfunde I, Stein* (AUWE 7), Mainz 1993.
 Bernbeck, R., *Steppe als Kulturlandschaft* (BBVOA 1), Berlin 1993.
 Boerner, R.M., *Uruk, Kampagne 38*. (AUWE 1), Mainz 1985.
 Cancik-Kirschbaum, E.C., *Die mittelassyrischen Briefe aus Tell Seh Hama* (BATSH 4), 1996.
 Cicero, *Şair Archias Savunması* (çev. B.Demiriş & Ç.Dürüşken), İstanbul 1997.
 Demiriş, B., *Titus Livius*, İstanbul 1998.
 Desborough, V.R.d'A., *Protogeometric Pottery*, Oxford 1952.
 Donbaz, V. (Ed.), *Anadolu'da Kral Yolları*, İstanbul 1995.
 Durand, J.M., *Archives Epistolaires de Mari I/1*, Paris 1988.
 Durand, J.M.- J.R. Küpper, *Miscellanea Babylonica, Melanges offerts a Maurice Birot*, Paris 1985.

- Duru, R., *Kuruçay Höyük I*, Ankara 1994.
 Duru, R., *Kuruçay Höyük II*, Ankara 1996.
 Eichmann, R., *Uruk, Die Stratigrafie* (AUWE 3), Mainz 1989.
 Ess, M.v. - F. Pedde, *Uruk, Kleinfunde II* (AUWE 7), Mainz 1992.
 Finkbeiner, U., *Uruk, Kampagne 35-37* (AUWE 4), Mainz 1991.
 François, V., *Bibliographie Analytique Sur La Ceramique Byzantine A Glasure* (Varia Anatolica IX), Paris 1997.
 Gehlken, E., *Uruk, Spätbabylonische Wirtschaftstexte aus dem Eanna-Archiv I*. (AUWE 5), Mainz 1990.
 Iversen, E., *Obelisks in Exile* (Vol. Two), Copenhagen 1972.
 Kassab-Tezgör, D.- T. Sezer, *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Pişmiş Toprak Kandilleri Kataloğu 1* (Varia Anatolica VI/2), İstanbul 1995.
 Kessler, K., *Uruk, Urkunden aus Privathausern Teil 1* (AUWE 8), Mainz 1991.
 Kocabaş, U., *Arkeolojik Sualtı Kalıntılarının Konservasyonu*, İstanbul 1998.
 Köroğlu, K., *Üçtepe I: Yeni Kazı ve Yüzey Bulguları Işığında Diyarbakır Üçtepe ve Çevresinin Yeni Assur Dönemi Tarihi Coğrafyası*, Ankara 1998.
 Lane, A., *Greek Pottery*, London 1971.
 Limper, K., *Uruk, Perlen, Ketten, Anhaenger; Grabungen 1912-1985* (AUWE 3), Mainz 1988.
 Lindemeyer, E./ L. Martin, *Uruk, Kleinfunde III* (AUWE 9), Mainz.
 Marro, C., *La Culture Du Haut-Euphrate Au Bronze Ancien* (Varia Anatolica VIII), Paris 1997.
 Martino, S., *Die mantischen Texte* (Abteilung der Texte aus Boğazköy 7), Roma 1992.
 Michel, C./ P. Garelli, *Tabletes Paleo-Assyriennes de Kültepe I*, Paris 1997.
 Mora, C., *La Glittica Anatolica Del II. Millenio A.C.: Classificazione Tipologica*, Pavia 1987.
 Moretti, J.Ch. (Ed.), *Les Grands Ateliers D'Architecture Dans Le Monde Egeen du VI. Siecle av. J-C.* (Varia Anatolica III), Paris 1993.
 Özfırat, A., *Eskiçağ'da Harran*, İstanbul 1994.
 Parzinger, H., *Studien zur Chronologie und Kulturgeschichte der Jungstein-, Kupfer- und Frühbronzezeit zwischen Karpaten und Mittlerem Taurus*, Mainz 1993.
 Pubilius Syrus, *Düşünceler* (çev. B.Demiriş), İstanbul 1997.
 Tekin, O., *Antik Nümismatik ve Anadolu*, İstanbul 1992.
 Tekin, O., *Antik Anadolu Nümismatiği Bibliyografyası*, İstanbul 1993.
 Tekin, O., *Grek ve Roma Sikkeleri*, İstanbul 1994.
 Titus Livius, *Roma Tarihi I; II; III-IV*, (çev. S.Şenbark) 1992/94/97.
 Tulunay, E.T., *Theseus ve Kentauromakhi*, İstanbul 1986.
 Tulunay, E.T., *Etrüsk Sanatı*, İstanbul 1992.
 Üstüner, A.Ç., *Mısır Uygarlığı*, İstanbul 1998.
 Weiher, E., *Uruk. Spätbabylonische Texte aus dem Planquadrat U 18* (AUWE 12), Mainz 1993.
 Ziffer, I., *At that Time the Canaanites were in the Land Israel*, Tel Aviv 1990.

Sürelî Yayınlar:

- Adalya* II, 1997. Suna-Inan Kırâç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezi Yayını, Antalya.
- Anadolu Araştırmaları* XIV, 1996. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Anatolia Antiqua* VI, 1998. Recueil de Travaux Publiés par Institut Français d'Etudes Anatoliennes Georges Dumezil, İstanbul.
- Anatolian Studies* XLVII, 1997. Journal of the British Institute of Archaeology at Ankara, London.
- Anatolica* XXIII, 1997. Annuaire International Pour Les Civilisations De L'Asie Antérieure, Leiden.
- Argos Gemicileri* 5, 1998. Üç Aylık Bilimsel Araştırma Dergisi.
- Belleten* LXII / 233, 1998. Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara.
- Epigraphica Anatolica* 28, 1997. Zeitschrift für Epigraphik und historische Geographie Anatoliens, Bonn.
- Olba* I, 1998. Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları, Mersin.
- Palmet* I, 1997. Sadberk Hanım Müzesi Yıllığı, İstanbul.
- Tel Aviv* 25/1, 1998. Journal of the Institute of Archaeology of Tel Aviv University, Tel Aviv.

Hazırlayan: Metin Alparslan

Birkaç Yeni Yayın

Belli, O., Anzaf Kaleleri ve Urartu Tanrıları, İstanbul 1998, 104 sayfa, 1 harita, XXXII levhada 97 resim, 46 çizim, Arkeoloji Sanat Yayınları.

Prof. Dr. Oktay Belli başkanlığında, Aşağı ve Yukarı Anzaf kalelerinde yürütülen kazı çalışmaları, Urartu tarihi ve kültürü konusunda ilginç yeni bulgular sağlamıştır. Anzaf kazı çalışmalarının ilk kitabı olarak da değerlendirilebilecek tıttığımız eser; Sunuş, Aşağı Anzaf Kalesi, Yukarı Anzaf Kalesi, Meher Kapısı ve Bronz Kalkan Parçası başlıkları altında ele alınmış, ayrıca metnin sonunda bibliyografya ve dizin verilmiştir.

Sunuş bölümünde yazar önce, üzerinde Urartu tanrı figürleri işlenmiş kalkan parçalarının, Yukarı Anzaf Kalesi'nde Tanrı Haldi tapınağının batısındaki bir odada ergimiş durumda bulunması sonrasında nasıl kurtarıldığını anlatır. Kalkanın restore edilebilen bölümünde birbirinin peşisıra dizilmiş 12 tanrı betimi bulunmaktadır. Belli, bu türde bezemenin örneğine günümüze kadar Urartu sanatında rastlanmamış olduğunu belirttikten sonra, figürleri Meher Kapısı'ndaki sıralama ile karşılaştırarak isimlendirir.

Aşağı Anzaf Kalesi'nin tanıtıldığı ikinci bölümde, 62 x 98 m boyutlarındaki dikdörtgen planlı kalenin İşpuini döneminde, Urartu başkentini doğu ve kuzeydoğudan gelecek tehlikelere karşı korumak için yapıldığı anlatılır. Kral İşpuini'nin oğlu Menua tarafından kurulan Yukarı Anzaf Kalesi ise Aşağı Anzaf'tan 10 kat büyüktür ve farklı amaçlara hizmet edecek biçimde planlanmıştır. Stadel ve aşağı kentten oluşan kalede, aşağı kent kapısı, depo yapıları, büyük kule, kuzey ve güney kapıları, Haldi tapınağı ve kuzeybatı yapıları üzerinde yürütülen kazı çalışmaları ve buluntuları üçüncü bölümde ele alınmıştır. Yazar dördüncü bölümü, Urartu dinini ve Anzaf kalkanını daha kolay tanımlayabilmek amacıyla, İşpuini ve Menua'nın birlikte yaptıkları, Urartu

tanrıları ve kesilecek kurbanları gösteren Meher Kapısı anıtına ayırmıştır. Beşinci bölümde tümüyle Bronz Kalkan ve üzerindeki betimler tanımlanmıştır. Anlaşıldığına göre kalkan üzerinde Assur ordusunu bozguna uğratan Urartu tanrıları betimlenmiştir. Meher Kapısı'ndaki sıralama doğrultusunda, bütün vücudu ışık demeti içerisinde gösterilen en öndeki figür baş tanrı Haldi olarak yorumlanmıştır. İkinci sırada ise aslan üzerinde ayakta duran tanrı Teişeba, ellerindeki şimşek demetleri ile sembolize edilmiştir. Bundan sonra sırasıyla Şiuini, Hutuini, Turani, Ua, Nalaini, Şebitu, Arsime-la, Anapşa, Dieduani ve Şelardi, karışık yaratıklar üzerinde, farklı sembollerle gösterilmiştir. Savaş sahnesinin ise Yeni Assur sanatının II. Assurnasirpal dönemi örnekleri ile benzerlikler taşıdığına dikkat çekilerek buradan etkiler aldığı belirtilmiştir.

Kemalettin Köroğlu

Tulunay, E. Tül, Pelops'un Gizemi. Antik Kaynaklara Göre Tunç Çağında Anadolu'dan Yapılan Göçler ve Olympia Zeus Tapınağı Tasvir Programı Hakkında Yeni Görüşler, İstanbul 1998, Graphis Yayınları

Olympiadlar'ın kurucusu olan ve Peleponnessos Yarımadası'na ismini veren Pelops'un tüm mitolojik öyküleri, Anadolu ile olan bağlantısı, Olympia Zeus Tapınağı'nın tasvir programındaki yeri ve tarihi kişiliğini ayrıntılı bir şekilde ele alan; bunu yazılı ve arkeolojik kaynakları kullanarak gerçekleştiren bir çalışmayı içeren bu kitap; 278 sayfa, 30 resim ve 2 tablodan oluşmaktadır.

Kitabın I. Bölümü kısa bir girişten oluşmaktadır. "Pelops'un Kimliği" adlı II. Bölümde, Pelops isminin etimolojik yapısı ve anlamı üzerinde durulmaktadır. Daha sonra Pelops'un yakınları; sırası ile babası, annesi, kardeşleri, eşi, çocukları ve torunları hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir. Pelops'un yakınlarını inceledikten sonra Zeus, Poseidon, Hermes, Hephaistos ve diğer Yunan Tanrıları ve Kahramanları ile olan ilişkisi anlatılmaktadır.

"Pelops Çevresinde Tekrarlanan İlginc Motifler" adlı III. Bölümde, mitolojik metinlerde geçen bazı motifler ve Pelops ile ilgileri anlatılmaktadır. Söz konusu motifler 'kesme, parçalama-pişirme- (yemek olarak) sunma'; 'açlık ve susuzluk'; 'dövme-dövünme'; 'ölümden sonra dirilme'; 'anormal ilişkiler ve kaçırma'; 'toprağa-kayalar arasında canlı gömülme' ve 'kadın savaşçı veya yönetici' olarak gruplara ayrılmıştır.

IV. Bölümün adı "Antik Kaynaklara Göre Anadolu'dan Göçler"dir. Bu bölümde, antik kaynaklarda geçen ve göçlere işaret eden mitoslar sıralanmakta, Pelops'un göç etmesinin nedenleri ve güzergahı hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir.

"Olympia'da Pelops" adlı V. Bölümde, öncelikle Pelops'un Olympia ve Olympiadlar ile münasebetleri gözler önüne serilmektedir. Daha sonra yazar, Zeus Tapınağı'nın tasvir programındaki yeri konusuna geçerek, bu konudaki yeni fikirlerini ortaya koymaktadır.

"Pelops'un Tarihi Kişiliği ve Önemi" adlı VI. Bölümde, özellikle antik kaynakları kullanarak Pelops'un kişiliği ve kökeni anlatılmaktadır. Pelops'un Anadolu'dan Kara Yunanistan'a göçü ile gerçekleşen kültür transferi sayesinde bu bölge için önemi üzerinde durulmaktadır.

Tüm sonuçlar, "Genel Değerlendirme ve Kronoloji" adlı VII. Bölümde toparlanmıştır. Son olarak ise, kitapta "Pelops statt Apollon ? Ein anatolischer Junker als THEIOS ANER ?" adlı ek bölüm yer almaktadır. Almanca olarak yazılan bu ek, 1998 yılında Istanbuler Mitteilungen'de basılacaktır.

Metin Alparslan

İplikçioglu, B., Eski Batı Tarihi I; Giriş, Kaynaklar, Bibliyografya, Ankara 1997, 843 sayfa, 14 harita, Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Yazar, kitabın Giriş bölümünde (1-239) Eskiçağ tarihi başta olmak üzere tarih bilimini incelemiş; Eskidoğu ve Eski-batı kavramlarına açıklık getirmeye çalışmış; özellikle Eski-batı tarihine kaynak oluşturan filoloji, antik edebiyat eserleri, yazıtlar, sikkeler, papirüsler ve klâsik arkeoloji gibi temel bilimleri tanıtmış; Yüksek Lisans ile Doktora çalışmalarının oluşturulmasına ilişkin önerilerde bulunmuştur.

Kaynaklar bölümünde (241-483) kaynak derlemeleri, belgeler ve yasalar başlığı altında tarih, devlet, ekonomi, kültür ve toplum ilişkileri ele alınmış; filojik, epigrafik, numismatik, papirolojik ve arkeolojik kaynaklar ile bunlara ilişkin yayınlar tanıtılmıştır. Ayrıca Hellen, Hellenizm ve Ro-

ma tarihine ışık tutan önemli tarihçiler anlatılmış ve her bir tarihçiye ilişkin antik metinler modern çevirileri, yorumları ve ilgili literatürü ile verilmiştir.

Yazar, kitabın Bibliyografya bölümünde (484-778) oldukça zengin ve gerek öğrenciler gerekse araştırmacılar için kolaylık sağlamak amacıyla sınıflandırılmış özgün bir bibliyografya oluşturmuştur.

Yazar, kitabın Ekler bölümünde (779-843) ise, kısaltmalar ve Kronoloji listeleri hazırlamış; Türkçe metinlerde karşılaşılan Hellen ve Latince kökenli ad ve sözcüklerin farklı şekillerde yazımına bir son vermek umudu ile bu dillerdeki kelimelerin Türkçe'de doğru yazımına ve okunuşuna ilişkin öneriler sunmuştur.

Kısaca tanıtmaya çalıştığımız bu kitap: Eskiçağ tarihine kaynak oluşturan temel bilimlere ve bu bilimlere ilişkin çalışma araçları olan girişler, elkitapları, ansiklopediler, sözlükler, başvuru eserleri, bibliyografyalar ile sürekli yayınlar hakkında yararlı ve bu eserlerin kullanımını kolaylaştırıcı bilgiler vermekte olup; Eski-batı tarihinde uzmanlaşmak, araştırma yapmak isteyen bir kişi için, bu konunun gerek teorik gerekse metodolojik olduğu kadar bilgi ve literatür bakımından da ilk adımları sağlamca atmasına yardım edecek, kullanışlı, standart ve toparlayıcı nitelikte bir eserdir.

Murat Arslan

Kazi-Araştırma

Bademağacı Kazıları, 1998

Prof. Dr. Refik Duru ve Doç. Dr. Gülsün Umurtak'ın yönetiminde sürdürülen Bademağacı Höyüğü kazılarının 6. dönem çalışmaları, Temmuz-Eylül aylarında geliştirilmiştir. ENÇ yerleşmelerinin araştırıldığı alanda, 1998 kazı mevsiminde 1.5 m kadar derinleşilmiş, ENÇ'in 5 ve 6. yapı katları saptanmıştır. Mimari izlerin az olmasına karşılık, bu iki yapı katının tabanları altında, 3 bebek gömüsü ile bir hayvan gömüsüne rastlanılmıştır. Bu tabakalarda ele geçen çanak-çömlek daha geç yerleşme katlarında bulunan çanak-çömlekten önemli bazı farklılıklar göstermektedir. Keramik kirli beyaz hamurlu ve aklıdır. Bu mal türünün çok önemli bir başka özelliği de, kaplarda dudak üzerinin düz kesilmiş olmasıdır.

İTÇ yerleşmelerinin bulunduğu, höyüğün kuzeybatı kenarında yapılan genişleme çalışmaları sırasında, 1.10 m kalınlıkta bir duvarın, iri taşlardan yapılmış alt kısmı ele geçmiştir. İTÇ 2 ve 3 yerleşmelerindeki yapıları çeviren bir surun parçası olduğu anlaşılan bu duvarın nasıl geliştiği tam olarak anlaşılamamıştır. Surun dışında, höyüğün eğimli yamaçlarının taşlarla kaplanmış olduğunun saptanması, 1998 yılının bir diğer önemli sonucudur.

İTÇ 3 yerleşmesinin megaron planlı yapılarının sayısı 6'yı bulmuştur. Bütün megaronlar birbirine yapışık olarak yerleştirilmiştir ve kapılar höyüğün merkezine bakmaktadır.

İnsan ve hayvan kemikleri Dr. B. De Cupere, bitki kalıntıları Dr. Mark Nesbitt tarafından incelemeye alınmış, bazı organik kalıntılar C14 ölçümleri yapılmak üzere Tübingen Üniversitesi'ne gönderilmiş ve İTÜ Maden Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümünden Dr. Gülçin Karlık da, höyük üzerinde bazı jeomanyetik ölçümler yapmıştır.

Kısaltmalar Listesi

DÇ	: Demir Çağ
EDÇ	: Erken Demir Çağ
EKÇ	: Erken Kalkolitik Çağ
ENÇ	: Erken Neolitik Çağ
GKÇ	: Geç Kalkolitik Çağ
GN	: Geç Neolitik
GR	: Geç Roma
GTÇ	: Geç / Son Tunç Çağı
İK	: Hellenistik Çağ
İK	: İlk Kalkolitik
İTÇ	: İlk / Erken Tunç Çağı
KÇ	: Kalkolitik Çağ
OÇ	: Orta Çağ
OTÇ	: Orta Tunç Çağ
RÇ	: Roma Çağı
RD	: Roma Dönemi
STÇ	: Son Tunç Çağı
yy	: yüzyıl

Yumuktepe Höyüğü Kazıları, 1998

Yumuktepe'de Prof. Dr. Veli Sevin başkanlığında yapılan Türk-İtalyan ortak kazı çalışmaları 1998 yılında, Doruk Açmaları, Basamaklı Güney Açması ve Batı Yamaç Açmaları olmak üzere üç ana sektörde yürütülmüştür.

Höyüğün zirvesinde ZIII açmasında 11. yy'a tarihlendirildiğimiz Ib yapıkatına ait mekanlarda bu yıl da kazı çalışmaları sürdürülmüştür. Burada 1997 yılında bulunan mezarlara yenileri eklenmiş ve taban altına DÇ tabakası içine kazılmış, yan yana ve bazıları da üst üste gelecek şekilde, toplam sekiz toprak mezar açılmıştır. Üzerleri sal taşı levhalarla kapatılmış olan mezarlarda ölü hediyesi olarak bırakıldığı anlaşılan bir pişmiş toprak maşrapa, bir yeşil sırlı kase, bir cam koku şişesi ve bir bardak ele geçirilmiştir. Mezarlar yoğun bir biçimde ZIII açmasının doğusuna, 1999 yılında açmayı düşündüğümüz alana doğru devam etmektedir. Batıdaki küçük bir bölümü gün ışığına çıkartılan, dini işleve sahip olduğunu düşündüğümüz bu mekan, bir kilise ya da şapel olmalıdır.

1997'de çalışılmaya başlanan Basamaklı Güney Açmasındaki çalışmalarla höyüğün bu kesimindeki tabakalanma hakkında oldukça yeni ve daha önce J. Garstang tarafından belirlenmiş olanlara benzemeyen bilgiler derlenmiştir. M.Ö. II. bin yılın ikinci yarısına ilişkin kalın bir tabakalaşmanın bulunduğu açmada, şiddetli yangın geçirmiş büyük bir mimariye ilişkin kalıntılar ve ilk kez olarak Luvi diliyle yazılmış hiyeroglifli bir mühür ve mühür baskısı ilginç bulgular arasındadır.

Batı Yamaçta ise GN ve Kalkolitik tabakalardaki kazı çalışmaları sürdürülmüştür. GF ve GFN açmalarında farklı seviyelerde fakat aynı yönde uzanan, GN tabakaların kesilmesiyle oluşturulmuş iki adet teras duvarı belirlenmiştir. Bu teraslar, geçen yıl F açmasında bulduğumuz ile aynı özellikleri taşımaktadır ve höyüğün oluşumu ve sınırları hakkında oldukça ilginç yeni bilgiler vermektedir. Bu-

Refik Duru

rada elde edilen küçük buluntulardan Kalkolitik çanak çömlek (Orta Obeyd, Garstang'ın 16. tabakası) M.Ö. 5000 yıllarına, bunların kestiği GN tabakalar ise (Garstang'ın 24-25-26. tabakaları) 5800-6000 yıllarına tarihlenebilir. KN ve KE açmalarında ise GK döneme ilişkin mimari incelenmiştir. Buradaki çanak çömlek tipik Obeyd türündedir. Batı Yamaçta elde edilen en önemli buluntu GN döneme ilişkin bir adet taş mühürdür. Düğme formundaki mührün arkada delikli bir kulbu vardır. Önde yassı yüzeyi üzerine birbirini dik kesen çizgilerden oluşan bir motif vardır.

Kazı çalışmaları yanında Yumuktepe Höyüğü'nün batı yamacını büyük oranda tahrip edecek biçimde planlanmış bir yol inşasının durdurulması için de yoğun bir çalışma yapılmıştır.

Veli Sevin-Isabella Caneva-Gülgün Koroğlu

Güvercinkayası Kazısı, 1996-1998

Üçüncü yılını da tamamlayan Güvercinkayası kazıları (Aksaray ili/Çatalıu/Apsarı köyü), İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Prehistorya Anabilim Dalı ve Aksaray Müzesi Müdürlüğüne ortaklaşa yürütülmektedir. Proje İ.Ü. Rektörlüğü Araştırma Fonunca desteklenmektedir (Proje no: 813-190496).

Üç yıllık kazı sonuçlarına göre önemle vurgulanması gereken özellikler aşağıda belirtildiği gibidir: Yerleşme, üzerinde konulduğu yüksek kayalığın doğal yapısına uyacak şekilde ve bitişik düzende planlanmıştır. Alt evre mimarisinden bağımsız gelişen öncü evre, sıralar oluşturacak şekilde anakaya yüzeyine oyulu, kazık delikleriyle belirlenmektedir. Tabakalanma düzeni açısından öncü evre dışında, daha en az üç yapı katı bulunduğu saptanmıştır. Ocak taşından çamur harçlı uzun duvarlarını ortaklaşa kullanan konutlar çok gözlüdür. Yaklaşık her odada kubbesi de taş örülü bir fırın, fırın bitişiğinde alt nali biçimi bir maltız ve taban döşeme üzerinde yuvarlak bir ocak bulunur. Fırın ve maltızların bir bölümü, ayırıcı duvarın her iki yanına ve sırt sırta gelecek şekilde uygulanmıştır. Taban içine oturtulu taştan kazık sokuları çok sık rastlanan uygulamalardır. Bazı konut birimlerinde oda köşeleri yuvarlak dönüşlüdür. Yuvarlak köşe içine kondurulu hilal biçimi, özenle sıvanmış pervazlı çifte niş bu yılın bulgularındandır.

Alt evre yerleşmesine girişlerin doğu ve kuzey terasları üzerinde, daha sonra işlevini yitirerek konut alanına katılan birer geçitle sağlandığı kesinlik kazanmıştır. Geçitlerin kapatılmasının, höyük merkezinin en korunaklı alanında açığa çıkarılan silo kalıntılarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Siloların yer aldığı bölüm, öğütme sekileri ve büyük boyutlu kubbeli fırınlarıyla olağan günlük yaşam alanlarından çok bir hizmet ünitesini çağrıştırmaktadır. Bu bağlamda, üst evre yerleşmesi, artı ürünün de depolandığı dışa kapalı bir merkezi yansıtır.

Tüm kazı alanında çok sayıda ele geçen öğütme taşları yanı sıra depolanmış evcil ve yabani hayvan kemik ve boynuzları, besin ekonomisinde tarımla hayvancılığın başa baş gittiğini vurgular. Gene kemik ve boynuzların depolanış şekliyle kaplar üzerinde görülen hayvan protomaları, hayvanların kült yaşamında da önemli bir yer tuttuğunu belgeler. Hayvan kemiklerinin daha çok üst evre taşıtlı dolguları içinde ele geçmesi ise dikkat çekici bir özelliktir. Yerleşme terk edilmeden önce belki de bir işlik alanı olarak kullanılmıştır.

Güvercinkayası tarihlleme açısından, siyah ağıllı mallarıyla Alishar ve Köşk höyük Kalkolitik, süpürge izli konik kaseleriyle de Doğu/Güneydoğu Anadolu- Kuzey Mezopotamya Geç Obeyd- Erken Uruk tabakalarıyla bağdaştırılmaktadır. Şimdilik kaydıyla bu görüşü destekleyen en önemli bulgu, Amik Ovası F-G evrelerinden bilinen kemikten yapılmış, geyik betimlemeli damga mühür/ gerdançe olmuştur.

Sevil Gülçur

Seyitgazi/ Küllüoba Höyüğü

Kazı Çalışmaları, 1998

Küllüoba'da 1998 yılında takriben 1.5 ay süre ile gerçekleştirilen kazılar, esas olarak höyüğün doğu konisinde yoğunlaştırılmıştır.

Bu kesimde, geçen sene kısmen gün ışığına çıkarılmış olan geç İT 2 (takriben M.Ö. 3. binyıl ortaları) yapı kompleksinin tüm planının ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Neticede, yerleşmenin ortasındaki boş alana başka bir yapı ile bağlantısı olmaksızın bağımsız olarak inşa edildiği anlaşılan bu kompleksin, uzunlamasına birbirlerine bitişik olarak inşa edilmiş iki (veya muhtemelen üç) megaron ve megaronumsu yapıdan oluştuğu açıklık kazanmıştır. 23 m uzunluğundaki megaronun antesi, kompleksin tek girişini oluşturur. İki yapı arasındaki irtibat ise yan duvarlar üzerindeki tek kapı ile sağlanır. Yapıların arka tarafında ise taban seviyesi altına inşa edilmiş depo yerleri ve odaların içinde ocaklar yer alır. Kompleks bu planıyla, bir taraftan Troya II yerleşmesi ve Poliochni ev planlarını, diğer taraftan da Kültepe İT 3 sarayının planını anımsatmaktadır.

Güney yamaçta ise yerleşmenin ortasındaki merkezi avluyu çevreleyen ve birbirlerine bitişik olarak inşa edilmiş evlere ait kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Oldukça anıtsal oluşu ve avluda bağımsız olarak inşa edilmesi sebebiyle, yukarıda sözkonusu edilen megaron kompleksi, kamuya ait dini veya idari bir yapı olabilir.

Bu kompleksin üzerindeki dolguda ise, içlerinde ele geçirilen bol miktardaki çanak çömleğe göre İT 3 dönemine tarihlenen çok sayıda çöp ve adak çukuru ortaya çıkarılmıştır. Bu malzeme içinde, çok sayıda ele geçirilen çark yapımı Troya tabakları ve depaslar ile tankard formu özellikle dikkat çekmektedir.

Turan Efe

1998 Yılı Harmanören (Göndürle Höyük)

Mezarlık Kazısı

Isparta'da Atabey ilçesinin Harmanören köyünde bulunan Göndürle I Höyük mezarlık kazısına, Isparta Müzesi adına, bilimsel başkanlığımız altında, İ.Ü. Araştırma Fonu'nun ve sınırlı olarak da İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Dekanlığı'nın katkılarıyla, 22 elemandan oluşan ekibimizle devam edilmiştir. 1998 yılı kazı sezonunda tek açmada çalışıldı. Önceki yıl açılan M açmasının doğusunda, 5 x 5 m boyutlarında başlanan N açması, bir ceple M açmasının güneyinde genişletildi. Ayrıca, jeolojik dolgu tespit amacıyla M açması içinde, 2 x 2 m boyutlarında ve 3 m derinliğinde bir sondaj yapıldı. N açmasında bulduğumuz 12 mezardan 11 tanesi küp mezardır. Ağzı düz bir taşla örtülerek kapak taşının arkası, küpün üstü ve etrafı iri tarla taşlarıyla ve küp kırıklarıyla korunmaya alınmış mezarlardan bir tanesi hariç (N 3) tümü doğu - batı doğrultusunda, ağız açıklıkları doğuya bakmakta, N 3 ise kuzey - güney doğrultusunda ve ağız açıklığı güneye bakmaktadır. N 11 hariç tümü el değmemiş, fakat doğanın tahribine uğramıştır. Ezik ve kırık olan küplerden altı tanesi boştur. Gömülerden biri insitu (N4) ve tam, diğerleri dağılmışlardır. Değişik form gösteren mezar küplerinden başka yedi gaga ağızlı testi, sap delikli bir taş balta, bir ağırşak, biri toggle pin, üç tunç ibne, bir depas, kireç taşından büyük küçüklü beş idol bu yılki buluntulardır.

Isparta Ovası yerleşmelerinde şimdiye kadar görülmeyen ve İTÇ 2 sonları ile İTÇ 3 başlarına tarihlediğimiz depas ve idoller, kazılarımızda da ilk kez ele geçmektedir.

Mehmet Özşait

İkiztepe 1998 Dönemi Kazıları

Kültür Bakanlığı ile İstanbul Üniversitesi adına, Türk Tarih ve Türkiye Turing ve Otomobil kurumlarının mali desteğinde yürütülmekte olan Samsun-İkiztepe kazı çalışmaları 1998 döneminde 4 Temmuz-31 Ağustos tarihleri arasında 60 gün süre ile gerçekleştirildi. Kazı çalışmalarına Araş. Gör. Şevket Dönmez ile 15 stajyer lisans öğrencisi katıldı. Bakanlık uzmanı olarak Samsun Müzesi araştırmacılarından Şükran Atalar kazıda görev aldı.

1998 dönemi kazıları da, 1993 yılında ilk defa kazılmaya başlanan Tepe III'te geliştirildi. "L" Açması'nın D 7-11/I 14 plankarelerini kapsayan 125 m²'lik bir alanında geliştirilen kazılar sonucunda 1993-1997 dönemlerinde ortaya çıkarılmış olan 11 mimari tabaka-

dan sadece 9-11. mimari tabakaların devamı takip edildi. Ayrıca ana toprağa erişmek için D 10-11/I 14 plankarelerini kapsayan 50 m²'lik alanda daha da derinleştirilerek İTÇ II dönemine ait 8 yeni mimari tabakanın, yani 12-19. mimari tabakaların varlıkları ortaya çıkarıldı.

Kazıların geliştirilmesi sırasında mimari kalıntı olarak bütün tabakalarda ortaya çıkartılan kil tabanların dışında, 11. mimari tabakada dikdörtgen planlı ahşap bir yapının kalıntıları, 13 ve 14. mimari tabakalarda ise, üst üste inşa edilmiş oldukları gözlenen 2 fırın kalıntısı ortaya çıkartıldı.

Bu dönem kazıları sırasında 5 mezar bulundu. Bunlardan 11. mimari tabakanın gömüsü olduğu anlaşılan bir iskeletin (Sk.632) her bir ayağında tunçtan birer halhal ile sağ ayak ucunda pt bir çanak ve mezar toprağı içinde gümüş olduğu düşünülen bir yüzük bulundu.

Kazıda ele geçirilen ve Samsun Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilen 131 adet buluntunun 84 adedi pt (8 çanak, 6 bardak, 4 minyatür kap, 1 idol, 1 ızgara, 2 sapan tanesi, 2 nesne, 21 ağırşak, 2 tezgah tarağı sapı, 2 fırça sapı ve 35 tezgah ağırlığı) 10 adedi kemik (2 ağırşak ve 8 delici) 4 adedi boynuz (1 çekik, 1 balta ve 2 alet) 14 adedi taş (1 zımparataşı, 2 sapan tanesi, 2 ezgitaşı, 1 kazıyıcı 8 nesne), 11 adedi çakmaktaşı (11 kesici), 2 adedi kavkı (2 pandantif), 5 adedi tunç (1 delici, 1 tel, 2 halhal ve 1 yüzük) ve 1 adedi de gümüşdür (1 yüzük).

Önder Bilgi

Kemalpaşa-Ulucak Höyük Mezarlığı, 1998

Ulucak Höyük'ün 160 m güneydoğusunda İocotap Tütün İşletmesi'nin bahçesinde yer alan mezarlık alanındaki kazı çalışmalarına 1998 yılında başlanmıştır. İşletmeye ait su deposu temeli ve kanalı hafriyatı sırasında tesbit edilen mezarlık alanında iki ayrı açma yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda toplam 32 tane mezar ortaya çıkarılmıştır. Mezarların çoğunluğunun içinde buluntuya rastlanmamakla birlikte bazılarında pişmiş toprak kaplar ve tunç süs eşyaları ele geçmiştir. Ortaya çıkartılan mezarlıklardan; bu alanın extramural bir mezarlık olduğu, ETÇ II döneminde ve OTÇ'nda gömü yapıldığı anlaşılmıştır. ETÇ gömüleri Baklatepe, Demircihöyük-Sarıket, Gündürle, Yortan, Babaköy ve Karataş-Semayük mezarları gibi pitosların içine yapılmıştır. Bir grup OTÇ mezarında ise ölümler yakılarak kemikleri çömleklerin içine doldurulmuştur. İlk sonuçlar Ulucak Höyük mezarlığının İç Batı Anadolu kültürleri ile ilişkili yerleşim merkezine de sahip bir mezarlık olduğunu ortaya koymuştur.

Zafer Derin

Alaca Höyük 1998 Yılı Kazısı

Alaca Höyük'te 02.08.1998- 31.08.1998 tarihleri arasında Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu başkanlığında çalışmalar yürütülmüştür. Kazı heyeti 1997 çalışmalarını, özellikle temizlik ve restorasyona ayrılmıştı. 1998 yılı çalışmalarını ise iki aşamada gerçekleştirmiştir.

1- Temizlik ve Restorasyon Çalışmaları: Yıkılan duvarların restorasyonu ile birlikte, monumental sfenksli kapı anıtlarına zarar veren ve fungus adı verilen mantarın temizlenmesi çalışmalarına devam edilmiştir.

2- Kazı Çalışmaları: Höyüğün kuzeybatı kenarında, Jeofizik çalışmaları sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, kuzey-güney doğrultulu 15 x 5 m ölçülerindeki açmada çalışılmıştır. Yüzeyden yaklaşık 1 m derinlikte, açmanın tam ortasına isabet eden bölümde doğu-batı istikametinde kalınlığı en geniş kısımda 2 m olan kerpiç duvara rastlanılmış, bu kerpiç duvar, kazı çukurunu ikiye bölmüştür. Kazı çukurunun güney yarısında, yaklaşık 2 m derinlikte, şiddetli yangınla tahrip olmuş bir yapıya rastlanmıştır. Tabanı orta boyllu yassı taşlarla döşenmiş ve üzerinde bir adet demirden spatül ile boyalı Frig çanak-çömlek parçaları bulunmuştur. Bütün bu malzemelerin, yapı yandığı sırada çatıdan düşen ağaç kalıntıları altında kaldığı anlaşılmıştır. Bu yapı ve içindeki buluntular Frig dönemine M.Ö. I. binin ilk yarısına tarihlendirilmektedir.

Hitit dönemi kalıntıları: Açmanın doğu yönü boyunca kuzey-güney doğrultulu uzanan (açılan kısmı ile 15 m uzunluğunda) 1 m genişliğinde ve en yüksek kısmı 1.5 m yüksekliğinde korunmuş bir duvar açığa çıkartılmıştır. Mabed-saray yapısına paralel uzanan bu taş duvar irice taşlardan yapılmış olup, hafif meyilli olarak inşa edilmiştir. Çok iyi bir işçilik gösteren bu duvarın önünde, moloz taşlar ve çanak-çömlek kırıklarıyla döşenmiş bir platformun mevcudiyeti anlaşılmıştır. Bu duvara 1.60 m mesafede, taş duvara paralel giden bir kerpiç duvarın varlığı da ortaya çıkartılmıştır. Kerpiç duvar 1.5 m yükseklikte korunmuş olup duvarın iç yüzü beyaz badanalı ve hasırla kaplı olduğu ve bunun da yandığı gözlenmiştir. Bu kerpiç duvarın güney ucu, açmayı ikiye bölen kerpiç duvara birleşmektedir. Taş duvarda görülen duvar örgü işçiliği mabed-saray yapısındaki işçilikten farklı değildir. Gerek taş duvar ve gerekse bu seviyede ortaya çıkartılan M.Ö. II. bin çanak-çömleği bu kalıntıların Hitit dönemine tarihlendirilmesine yardımcı olmaktadır.

Aykut Çınaroğlu

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü 1998 Kazıları

Külhöyük: Ankara ili, Haymana ilçesi, Oyaca kasabası sınırları içerisinde yer alan Külhöyük'te ilk kazı çalışmalarına 1992 yılında başlanmıştır. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü başkanlığında yapılan kazı çalışmalarına 1996-97 sezonunda ara verilmiştir. Kısa süren 1998 kazı sezonunda doğal tahribata maruz kalan mimari kalıntıların restorasyonuna ağırlık verilmiş, bunun paralelinde kuzey yamaç üstünde ve höyük ortalarında birer açma yapılmıştır. Yamaç üstünde Hitit sur duvarına ait kalıntılar, diğer açmada ise tamamına yakını İTÇ'na ait kalıntılar ele geçmiştir. Bu güne kadar yapılan çalışmalar sonucunda Külhöyük'ün; İTÇ, Eski Hitit dönemlerinde yoğun iskan gördüğü anlaşılmıştır.

Gavurkale: 1930'lu yıllarda Von der Osten tarafından ilk kazı çalışması başlatılan Gavurkale'de 1998'de Anadolu Medeniyetleri Müzesi başkanlığında, Kopenhag Üniversitesi ile katımlı kazı çalışmaları yeniden gündeme alınmıştır.

Tepedeki Osten Çukuru, güney terasta 4 açmada ve tanrı kabartmalarının önünde 6 ayrı açmada çalışılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda Frig mimari kalıntıları ve küçük buluntulara ele geçmiştir. Gavurkale kazısında amaç Hitit yerleşimi tespit etmektir.

Balgat Roma Mezarı: Ankara, Balgat semtinde bir inşaat hafriyatında andezit blokları çıktığının bildirilmesi üzerine söz konusu yer Müze uzmanlarınca incelenmiş ve acilen kurtarma kazısı yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılan çalışmalarda mezar içinden ve tahribat toprağından ele geçen altın taç, küpe, yüzük, cam şişeler ve bronz kaplardan bu mezarın RC'nda bir aileye ait olduğu anlaşılmıştır.

İlhan Temizsoy

Yeni Bir Uygarlığın İlk İzleri 1997-1998 Hakkari Kazıları

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi ile Van Müzesi'nin birlikte yürüttüğü Hakkari kazıları il merkezindeki EDC oda mezarı ile Hakkari Kalesi'nin eteğinde gerçekleştirilmiştir.

1997 yılında Hakkari'nin Gazi Mahallesi'ndeki Anadolu Lisesi inşaatı sırasında bir raslantı sonucu ortaya çıkan EDC mezarında yapılan kazılar 1998 yılında da devam etmiş ve söz konusu oda mezarındaki çalışmalar tamamlanmıştır. Taş örgü duvarlara sahip mezar 4.20 x 1.60 m boyutlarında ve 2.05 m yüksekliğindedir. Üzeri iri sal taşı levhalarla örtülü bulunan odaya bir dromostan değil tavandan girilmektedir. Ele geçirilen 25 kadar iskeletle birlikte saptanan küçük buluntulardan söz konusu mezarın İÖ. 1000 yıllarına ait olduğu belirlenmiştir. Demirden ziynet eşyaları yoğunluktadır.

1998 yılı çalışmalarının ikinci kısmı Hakkari Kalesi'nin eteğinde bir raslantı sonucu bulunan steller üzerinde sürdürülmüştür. OÇ'a ilişkin izler taşıyan Hakkari Kalesi'nin hemen eteğinde ve kaleden akmış olan toprak yığınının içinde ele geçirilen stellerin bulunduğu alanda 14-17 Ağustos 1998 tarihleri arasında bir temizlik çalışması gerçekleştirilmiş ve durum incelenmeye çalışılmıştır. Taşlar kalenin güneydoğusunda ve kayalığın eteğinde gurup halinde durmaktadır. Erozyonun etkisiyle özgün konumları bozulmuş, kimileri yana ve öne doğru yatmıştır. Ancak aslında 0.70 m kadar yüksekliğinde, çaytaşlarından bir platform üzerine dikildikleri anlaşılabilmektedir. Böylelikle söz konusu alanda toplam 13 adet stelin varlığı ortaya konmuştur. Yalnızca kurtarma ve temizliğe yönelik olarak sürdürülen ilk acil incelemelerde in-situ durumda görünen bu stellerin hangi amaca hizmet ettikleri açık bir biçimde anlaşılabilmiş değildir. Bu gibi sorunlar 1999 yılında yapılması tasarlanan kazı ile aydınlatılmaya çalışılacaktır. Eserler Hakkari kent merkezi içindeki, Osmanlı döneminden kalma Meydan Medresesi'ne taşınmıştır.

Boyları 0.70 m ile 3.00 m arasında değişen steller yöresel yataklardan çıkarılmış taş levhalar üzerine oyulmuştur. Ortak özellik cepheden yapılmış insan figürlerini içeriyor olmalarıdır. Tüm figürlerde eller göğüs üzerindedir; sağ ellerinde olasılıkla deriden yapılmış, tulum benzeri bir sıvı kabı, bellerinde kemerler ve hançerler vardır. Giysi belirtilmemiş, buna karşılık erkeklik organının gösterilmesine özen gösterilmiştir. Ancak burada açık bir anlatımdan çok phallosun adeta bir suspansuar altında olduğu izlenimi yaratılmıştır. Her figürün yanında, olasılıkla birer soyluluk, egemenlik simgesi olarak mızrak, balta, asa ve topuz gibi silahlar bulunmaktadır. Kimilerinde ise birer çadıra yer verilmiştir. Ana konuyu oluşturan bu figürün yanında, stelin etrafına daha küçük durumda başka sahneler de yerleştirilmiştir. Bunlar daha çok avcılık ve belki de savaşla ilgilidir. Av hayvanları arasında geyik, dağ keçileri ve leoparlar görülür. Hakkari stelleri bugüne değin Önsaya dünyasında karşılaşmadığımız bir türü temsil ederler. Ancak üzerlerinde betimlenen silah kabartmaları, özellikle de hançerler, baltalar ve mızraklar bu yörede STÇ'nın sonları ile EDC'nın başlarında ortaya çıkan türleri andırır.

Aynur Özfirat-Hanifi Biber

1998 Yılı Van/Karagündüz Höyüğü Kazısı

Karagündüz Höyüğü kazıları Van Müze Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nce gerçekleştirilmiştir.

1998 yılında çalışmalar yalnızca höyükte ve 500 m²'lik bir alanda yoğunlaştırılmıştır. En üstteki I. tabakayı oluşturan OÇ mezarlarının sayısı bu yıl açılanlarla birlikte 577'e ulaşmıştır. Tümü doğu batı doğrultusunda uzanan mezarlar basit toprak türündedir. Mezar çukurları içinde iskeletler baş doğuya gelecek şekilde doğu batı doğrultusunda yatırılmışlardır. Kimi mezarlarda cesetler renkli boncuklardan yapılmış kolyeler ile tunçtan yüzük, küpe ve bilezikler gibi takılarıyla birlikte gömülmüştür. Bunların altından II. tabakayı oluşturan ve yine OÇ'a ait daha eski bir yapı katı ortaya çıkarılmıştır. Bu yapı katında yalnızca tahıl çukurları ve çok sayıda tandır ele geçirilmiştir. OÇ'ın hemen altından güçlü bir mimariyle temsil edilmeyen III. tabaka yani GDÇ gelir. Yine şişe biçimli tahıl çukurları ile temsil edilen bu tabakada bu dönem için tipik olan ve oldukça kaliteli çanak çömlek bulunmuştur. Bunlar GDÇ'nın polikrom mallarıdır. Yoğun olarak temsil edilen "Triangle Ware" türünün yanında, "Festoon ware" türünde kimi kaplar antitetik hayvan motifleriyle bezenmiştir ki, bunlar Orta Anadolu'nun çağdaş mallarına benzerler. Höyükteki IV. tabaka Urartu dönemine ilişkindir; ancak 1998'de bu tabakada çalışılmamıştır.

Karagündüz Höyüğü'nün en kalın tabakalarını oluşturan Erken Transkafkasya Dönemi gerek mimarisi ve gerekse buluntularıyla dikkat çekicidir. Şimdiye değin 400 m²'lik bir alanda incelenen bu dönemin en geç yapı katında, 5.00 m genişliğinde bir sokağın iki yanına sıralanmış dikdörtgen planlı mekanlardan, düzenli bir mimari doku ortaya çıkarılmıştır. Tümüyle kerpiç bloklardan inşa edilen odaların bazılarında ocaklar ve fırınlar rastlanmıştır; bu dönemden çok iyi bildiğimiz ve bezemeli parçaların çokluğuyla dikkati çeken Kura-Aras türü çanak çömleklerle birlikte kemik bızlar, tunç ok ucu, pişmiş toprak ağırsak ve boncuk kolyeler bulunmuştur.

Veli Sevin-Ersin Kavaklı-Aynur Özfirat

1998 Yılı Van/ Altıntepe Urartu Nekropolü Kazısı

1997 yılında başladığımız Van/Altıntepe kazısı bu yıl da Van Müze Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırma Merkezi Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Urartu Krallığı'nın başkenti Tuşpa'nın 1.5 km. kadar kuzeyinde, içinden Van-Ağrı karayolunun geçtiği nekropol alanındaki 1998 yılı çalışmalarında daha önce incelemiş bulunduğumuz 14 adet kaya mezarına ek olarak 19 adet kaya mezarı daha temizlenmiş; bunların yanında in-situ durumda 1 adet urne ile 2 adet toprak mezar belirlenmiştir. Sayıları 33'ü bulan kaya mezarlarının tümü defnecilerce soyulmuştur. Ortalama 1 x 1 m kadar boyutlarında kuyu biçimli bir dromosa sahip olan bu mezarlara, dikine yerleştirilmiş ince sal taşı levhalarla kapatılmış alçak bir kapıdan girilir. Dromos çoğunlukla tek bir mezar odasına hizmet verir; ancak bazen farklı yönde iki odaya da geçit sağladığı görülür. Daima tek hücreli olan mezar odaları genellikle son derece özensiz bir işçilik gösterir; kimileri yuvarlak, kimileri de oval planlı olan bu odaların duvarlarında irili ufaklı nişlere yer verilmiştir. Az sayıda ki oda ise dikdörtgenimsi planlıdır ve bazen odayı çepeçevre dolanan sekilerle karşılaşırlar. Mezar odalarının ölçüleri 2.90 x 1.72 m, 2.09 x 1.53 m, 1.60 x 1.04 m, 1.52 x 1.46 m, 1.34 x 1.12 m, 1.49 x 1.32 m, 1.25 x 1.13 m ve 1.00 x 0.80 m kadardır. Yükseklikleri ise 1.50 m'den 1.00 m'ye değin değişir. Yalnızca dromos kuyusu açıldıktan sonra, oda kazılacak kayanın çürük çıkması üzerine, bitirilmeyen bırakılmış örneklerin varlığı ilginçtir.

Yüzeyden 0.20 m derinlikte, doğal kayaya oyulmuş bir oyuk içinden saptanan urnenin ağız kısmı bir çanak ile kapatılmış olup içinden yakılmış insan kemiği parçaları, tunç iğne ve yüzük ele geçirilmiştir. Bunun yanındabükülerek kullanılmaz duruma sokulmuş

tunçtan bir kemere ait parçalar bulunmuştur. 1998 yılının en ilginç keşfini basit toprak mezarlar oluşturmaktadır. Altuntepe nekropolünde ilk kez rastlanan bu türde Urartu gömülere hakkında fazla bir bilgimiz yoktur. Mezarlar doğrudan doğruya toprağa açılmıştır. Kuzey-güney yönünde yatırılmış olan cesetler hoker durumundadır. Tunç yüzükler, iğneler, küpeler ve boncuklu bileziklerle çanak çömlekler mezar armağanları arasındadır.

Definecilerce talan edilmiş olan kaya mezarlarında gözden kaçmış buluntular arasında, büyük bir bölümü tümlenebilen çok sayıda çanak-çömlek ve urne parçaları, manyezit, akik, kornalin ve çeşitli taş boncuklar, demirden mızrak uçları, kılıç ve bıçaklar, tunçtan halkalar, küpeler, iğne ve yüzükler dikkat çekicidir. Altuntepe kaya mezarları şimdiye değin tanınan Urartu kaya mezarlarından pek çok yönüyle oldukça farklı bir halk nekropolünün temsilcileridir. Bu nekropol sayesinde Urartu mezar ve ölü gömme adetlerinin daha iyi bir biçimde anlaşılabilmesi mümkün olacaktır.

Veli Sevin-Ersin Kavaklı

Van-Aşağı ve Yukarı Anzaf Urartu Kaleleri Kazısı

Anzaf Kaleleri, Urartu başkenti Tuşpa'nın (Van Kalesi) 11 km kuzeydoğusunda, bugünkü Van-İran karayolunun kenarında konumlanmıştır.

1998 yılında da Prof. Dr. Oktay Belli başkanlığındaki bir ekiple sürdürülen kazı ve onarım çalışmaları hem Aşağı Anzaf Kalesi'nde, hem de Yukarı Anzaf Kalesi'nde devam etmiştir.

Yaklaşık 250 m² bir alanda sürdürülen kazı çalışmalarında OÇ yerleşmecileri tarafından yoğun bir tahribata uğrayan Urartu yapılarının planları saptanmaya çalışılmıştır. Çalışmalar sonucunda Urartu taban döşemeleriyle çivi yazılı sütun kaideleri bulunmuştur.

Aşağı kalede kazı çalışmalarına paralel onarım çalışmaları da sürdürülmüş ve daha önceki yıllarda ortaya çıkarılan Urartu yapıları bölgenin deneyimli taş ustaları tarafından onarılmıştır.

Aşağı Anzaf Kalesi'nin 900 m güneyinde yer alan Yukarı Anzaf Kalesi'nde DepoYapıları ile Depo-Mutfak yapılarında çalışılmıştır.

Kuzey-güney doğrultusunda birbirlerine bitişik inşa edilmiş olan depo mekanlarında büyük ölçüde tahrip olmuş basit ocak ve tandır kalıntıları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca bu mekanların içlerinden bol sayıda küçükbaş ve büyükbaş hayvan kemikleri bulunmuştur.

1997 kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan ve Depo-Mutfak yapıları olarak adlandırılan alanda sürdürülen çalışmalarda, sal taşlardan yapılmış taban döşemesi ve 7 adet tandır tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra Depo-Mutfak yapılarının güneydoğusunda kerpiç duvarlar ile karşılaşmıştır. Bu duvarın ne olabileceği 1999 yılı çalışmalarında açığa çıkarılacaktır.

Oktay Belli

Yoncatepe Kalesi ve Nekropolü Kazıları

Yoncatepe Kalesi, Van'ın 9 km, Urartu başkenti Tuşpa'nın ise 15 km güneydoğusunda bulunmaktadır.

Van Müze Müdürlüğü ve Prof. Dr. Oktay Belli başkanlığında 1997 yılında başlatılan çalışmalar ile topoğrafik planı çıkarılan ve arazi etüdleri yapılan kale 1998 yılında kazılmaya başlanmıştır.

Kalenin batı yamacı üzerinde yer alan açmalarda sürdürülen kazı çalışmaları sonucunda, sal taşları ile yapılmış ve birleştirici malzeme olarak çamur harç kullanılmış olan duvarların oluşturduğu mekanlar ortaya çıkarılmıştır. Bu mekan içinden bol sayıda EDC çanak-çömleği bulunmuştur.

Yoncatepe Kalesi'nin doğu yamaçları üzerinde gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda da kuzey güney doğrultusunda uzanan mevcut uzunluğu 13.50 m olan bir sur ortaya çıkarılmıştır.

Kalenin kuzey yamaçlarında nekropol alanını belirlemek için yapılan sondajlar sonucunda EDC'na tarihlenen dromoslu oda mezar

türünde iki mezar ortaya çıkarılmıştır. Mezarlar toprağa kazılmış çukurlar içine sal taşlardan örgülü duvarlar ile inşa edilmişlerdir. İçlerine çok sayıda gömü yapılan bu oda mezarlarının üstüsesal taşı levhalar ile kapatılmıştır. Mezar odalarında kremasyon gömülerinin yanındahoker gömülere de rastlanmıştır. Mezarlardan bol sayıda EDC dönemine tarihlendirilen çanak çömlekler ile tunç süs eşyaları, demir silahlar ve çeşitli türden boncuklar ortaya çıkarılmıştır.

Oktay Belli

Gülpınar 1998 Yılı Kazı Çalışmaları

Apollon Smintheus kutsal alanı, Gülpınar kazılarında 16 Temmuz - 31 Ağustos 1998 tarihleri arasında devam edilmiştir. 1998 yılında tapınak ve yakın çevresinde sondajlar yapılmıştır.

Tapınağın güneydoğu uzun kenarının bir üst kodunda geçen yıllarda çalışılan ve bir su yapısının varlığının tespit edildiği yerde, anılan çalışmanın devamı niteliğinde iki adet sondaj gerçekleştirilmiştir. Daha önceki yıllarda ortaya çıkarılan yapının taban kodunda aynı malzemeyle oluşturulmuş taban ve bu yapıya ait yeni mekanlara ulaşılmıştır.

Tapınak yakın çevresinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sonucunda, tapınağın yaklaşık 200 m kuzeybatısındaki ve geç dönem nekropolünün yaklaşık 50 m güneyindeki, zeytinlik alan yüzey buluntularının yoğunluğu ve çeşitliliği sebebiyle çalışma alanı olarak belirlenmiş ve bu alanda üç sondaj gerçekleştirilmiştir. Sondajlarda mimari kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Bu alandaki en önemli buluntu grubunu 3 no.lu sondajda yer alan yapının, duvar ve taban birleşimi kazılarak içerisine gömülmüş olarak ele geçen ve ağırlıkları 4 kilo 900 gramı bulan M.S II ve III. yy'lara ait RÇ bronz sikkeler oluşturmaktadır. Sikkeler oksidasyondan dolayı birbirlerine kaynamış durumda olduklarından temizleme çalışmaları için Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesine gönderilmiştir. Temizlik çalışmaları sonucunda önemli sonuçlara ulaşabilecek ayrıntılı bir araştırma yapılacaktır.

Bu alandaki çalışmalar sonucunda, burasının GR döneminde kullanılmış bir yerleşim alanı olduğu, bu yerleşimin daha erken evresinin büyük ölçüde tahrip ettiği ve kendi içerisinde yapı evreleri olduğu ve bu yerleşimin GR nekropol alanının sakinlerine ait olabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Coşkun Özgünel

Ainos (Enez) Kazıları, 1998

Ainos (Enez) Kazıları, 1998 yılında 5 Temmuz- 5 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Kültür Bakanlığı ile İstanbul Üniversitesi adına ve parasal destekleriyle yapılan çalışmalara Türk Tarih Kurumu'nun maddi desteği olmuştur. Araş. Gör. Ufuk Kocabas, Okutman H. Işıl Özait ve 16 öğrencinin katılımıyla yapılan kazı ve onarım çalışmalarında Uğur Terzioğlu bakanlık temsilcisi olarak görev almıştır.

1. Kale: Çalışmalar 1978-1983 yılları arasında ortaya çıkarılan mahzen ve doğusundaki IV nolu mekan ile kale sur duvarları arasında kalan 5.00 x 8.00 m boyutlarındaki alanda yapıldı. 3.00 m derinliğe inilen açmada üstte Osmanlı, alt kesimde Bizans ve OÇ'a tarihlenen iki ayrı kültür katı saptandı.

2. Meriç Açması: ERC'na tarihlenen antik caddenin güneybatı kesiminde, 4.00 x 5.00 m boyutlarında bir açmayla devam edildi. 1.60 m derinlikte, açmanın batısında ve orta yerinde 2.00 x 1.70 m boyutlarında üç tarafı taş duvarla çevrilmiş bir mekan ortaya çıkmıştır. 2.80 m derinlikte ve caddenin batısında, birbirine paralel olarak yapılmış iki taş duvar kalıntısına rastlanmıştır.

3. Taşaltı Nekropolü Çalışmaları: 1998 yılı çalışmalarında, 5.00 x 10.00 m boyutlarında yeni bir açma ile devam edildi. Açmada 20 adet mezar gün ışığına çıkmıştır. Üst üste gelen iki gömü tabakası içinde yer alan mezarlar, basit gömü veya kiremit kapaklarla örülmüş haldedir. 4.35 m'den itibaren yamacın eğimi doğrultusunda

0.80 m kalınlığında üst üste gelecek şekilde açmanın tabanı boyunca uzanan iki ayrı çöplük kalıntısı ortaya çıkmıştır.

4. Onarım ve Koruma Çalışmaları: Nekropol alanında yer alan lahit kaidelerinden 1995 yılında ortaya çıkan ve HÇ'a tarihlenen kaidenin yıkılan taşları restore edilmiş, Osmanlı dönemine tarihlenen sandukalı lahitler ile mezar taşları yosunlardan temizlenmiş, yerlerinden oynanmış ve yıkılmış olanlar da ayağa kaldırılarak koruma altına alınmıştır.

Sait Başaran

Eski Sultanahmet Cezaevi Bahçesindeki Kazı

Asyafya'nın doğusunda yer alan Eski Sultanahmet Cezaevi'nin bahçesinde Eski Adliye Binası'nın bulunduğu alanda, Aralık 1997-Temmuz 1998 tarihleri arasında yapılan kurtarma kazısı İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. Kazı alanında Osmanlı ve Bizans dönemine ait yapı kalıntıları bulunmaktadır. 15-16. yy'a tarihlenen altı kubbeli bir yapı; daha sonraki dönemlerde bu binaya eklenen iki mekan, bir revak ve koridor Osmanlı dönemine aittir. Temizlenen dolgu toprakta, Bizans'tan günümüze kadar uzanan döneme ait buluntular ele geçmiştir.

Bizans dönemi yapı kalıntıları ise çeşitli yapım evreleri gösteren tonoz örtülü sekiz mekandan oluşmaktadır. Bu mekamlardan birindeki in-situ damgalı tuğla 6. yy'a tarihlenmektedir. Ayrıca iki duvarda tespit edilen freskler ayrı dönemlere aittir. Geometrik ve bitkisel bezemeli olan freskin 9-11. yy'a, haç motifli olan freskin ise daha erken döneme ait olabileceği düşünülmektedir. Hemen hemen tonoz başlangıcına kadar doldurulmuş olan yapıların içlerindeki bu dolgudan, M.Ö. 5. yy- M.S. 19. yy'a kadar geçen döneme ait çanak çömlek parçaları, Bizans damgalı tuğla ve parçaları ile kiremit parçaları ele geçmiştir. Bizans kalıntılarının Büyük Saray'a ait olabileceği tahminlerimiz sürdürülecek çalışmalarla açığa kavuşturulabilecektir. 1844-63 yıllarında Darülfünun olarak inşa edilip son olarak Adliye Sarayı olarak kullanılan ve 1933 yılında yanan binanın temel kalıntıları da bulunmuştur.

Kazı çalışmaları, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Dr. Alpay Pasinli başkanlığında Arkeolog Halil Özek, Arkeolog Sevinç Pasinli, Sanat Tarihçi Necati Erek, Arkeolog Asuman Denker, Arkeolog Çiğdem Girgin ve serbest Arkeolog Gülçay Yağcı tarafından yürütülmüştür.

Alpay Pasinli

İznik Çini Fırınları Kazısı

23.07-26.08. 1998 tarihleri arasında gerçekleştirilen İznik Çini Fırınları Kazısı'nın 1998 yılı kampanyasında, BHD kodu verilmiş olan kent merkezindeki kamulaştırılmış atölyeler bölgesinde çalışmalar sürdürülmüştür.

Ortalama -4 m kodunda, iki plankarede iki aşamalı duvar ve döşeme kalıntıları ile birlikte atık kanalları açığa çıkarılmış ve ayrıntılı çizimleri yapılmıştır.

Mevsim öncesinde aşırı yağmur nedeniyle, parsel sınırındaki trafik yolu kaldırımındaki altyapı çalışmaları sonucunda meydana gelen çökme, ekibi bir hayli uğraştırmış, bu alandaki çökme nedeniyle, planda olmayan uzunca ve ayrıntılı bir çalışma gerekmiş, aynı yere İznik Belediyesince istinat duvarı ördürülmüştür.

Altısı envanterli, kırkdokuzu envanterli etüdükl olmak üzere 55 buluntu ve toplam 185 torbada tasnifli malzeme üzerinde envanter çalışması gerçekleştirilmiş, tamamı tasnifli, etiketli torbaları sandıklanmış olarak Müze'ye nakledilmiştir.

Diğer alanlarda 1998 yılı içinde başkaca çalışma yapma olanağı bulunamamış, kent merkezindeki atölyeler bölgesinden bir kesiti sürekli görülebilir biçimde temiz tutma çabası yanında, Müze'deki didaktik teşhirin yenilenmesi de katkıda bulunulmuştur.

Prof.Dr. Ara Altun başkanlığında sürdürülen çalışmalara, Dr. V. Belgin Demirsar-Arli, Dr. A. Vefa Çobanoğlu ve Hakan Arli'nin çeşitli sorumlulukları özveriyle paylaştıkları Edebiyat Fakültesinden lisans ve lisansüstü seviyede yirmi kadar öğrenci katılmış, parça tümleme işinde Trakya Üniversitesi öğrencileri de görev almışlardır.

DPT destekli İTÜ/ 49 projesi çerçevesinde laboratuvar çalışmaları sürdürülmekte olup, iki uluslararası bildiride ön sonuçlar sunulmuş bulunmaktadır.

Ara Altun

Karadeniz Bölgesi Araştırmaları

1986 yılından beri, Prof. Dr. Mehmet Özsait başkanlığındaki bir ekip tarafından bölgede sistematik yüzey araştırmaları sürdürülmektedir. Şimdiye kadar Amasya'nın merkez ilçe, Taşova, Sulova, Göynücek, Hamamözü, Gümüşhacıköy, Merzifon; Samsun'un Havza, Vezirköprü, Ladik; Ordu'nun merkez ilçe, Erbaa, Niksar, Reşadiye, Zile, Pazar, Turhal ve kısmen de Almus ile Artova ilçelerinde çalışılmıştır.

1998 yılında arkeolog Nesrin Özsait, Araş. Gör Hamdi Şahin, Araş. Gör Özdemir Koçak, Araş. Gör Abdullah Dündar'dan oluşan ekibimize Bakanlık temsilcisi olarak Rize Müzesi'nden Arkeolog Elmas Kaya katılmıştır. Kendi imkanlarımızla ve Tokat Valiliğinin yardımlarıyla, 1998 yılı yüzey araştırmalarımız, Tokat'ın merkez ilçe, kısmen Pazar ve Turhal, ağırlıklı olarak Zile ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Zile'de bu yıl 29 kasaba ve köy araştırılmış, sonuçta, Ortatepe, Somun Dede, Kale Tepesi, Yağlı Pınar, Gavur Tepesi, Kayapınarın Tepe, Dökme Tepe, Okçutepe, Kayadibi, Karga Tepesi, Alimen Tepesi, Kilise Tepe, Gümgüm Tepesi I, Taşlıca, Sınnelik Höyük gibi merkezlerden 1 Son KÇ, 20 İTÇ, 11 M.Ö. II. bin, 7 DÇ, 8 RÇ olmak üzere 47 yerleşme yeri; Palanlı'da Ortatepe, Savcıköy'de Tuma Tepesi, Eskidağici'nde Pazar Beleni, Özyurt'ta Sancı Tepe tümülüsleri bulunarak incelenmiştir. Ayrıca, ayrıntılı olarak Zile Kalesi incelenmiş ve arazi çalışmamız sırasında, M.Ö. 47 yılında G. Julius Caesar ile II. Farnakes arasında cereyan eden ve günümüzde nerede yapıldığı tartışmalı olan Zela Savaşı'nın yeri de aranmıştır. Araştırmalar sırasında bulduğumuz 4 Latince ve 6 Grekçe yazıtın resim ve estampajları da alınmıştır.

Böylece, 1986-1998 yılları arasında Orta Karadeniz bölgesinde 13 yıldan beri sürdürdüğümüz yüzey araştırmalarında EKÇ'dan RÇ sonuna kadar buluntular veren 465 yerleşme, 9 tümülüs, 33 kaya mezarı, 2 İTÇ nekropolü, 1 M.Ö. I. bin nekropolü, 20 kadar yazıt tespit edilmiş ve önceden bilinen 70 kadar yerleşme yeri ziyaret edilmiştir. Çalışmalar sonucunda bölgenin kültür envanterinin yapılması amaçlandığından, araştırmalara gelecek yıllarda da devam edilecektir.

Mehmet Özsait

1998 Yılı Göller Bölgesi Yüzey Araştırmaları

1972 yılından beri Burdur, Isparta, Antalya ve Konya illeri sınırları içinde ekibimizle sürdürdüğümüz sistematik yüzey araştırmalarına 1998 yılında İ.Ü. Araştırma Fonu'nun maddi katkılarıyla, Isparta merkez ilçe, Atabey, Yalvaç ve ağırlıklı olarak da Akşehir ilçesinde devam edilmiştir.

Önce Isparta merkez ilçede Çünür ve Büyükgökçeli kasabaları araştırılmıştır. Isparta'nın hemen yakınındaki Çünür kasabasının kuzeybatısındaki Çünür Tepe'de önceki yıllarda İT 2 yerleşmesi tespit edilmişti. Buradaki araştırmalarımızda tepenin su deposu için düzeltilen kesimlerinde GNÇ yerleşmesine ait, Hacılar VI ile ortak özellikler gösteren keramikler bulduk. Bunların yanı sıra Çünür Tepe'de RÇ yerleşmesine ait keramikler ile, tepenin eteğinde yine RÇ'na ait olduğunu düşündüğümüz iki kaya mezarını da görerek inceledik. Çünür Isparta Ovası'nda, 1997 yılında bulduğumuz Findos Höyük Neolitik yerleşmesinden sonra tespit ettiğimiz ikinci Neolitik yerleşmedir ve aynı zamanda bölgenin kültür

tarihi açısından da son derece önemlidir. Yine Isparta Ovası'nda, Isparta-Eğirdir karayolunun doğusunda, önceki yıllarda tespit ettiğimiz Kanlı Höyük (İK+SK+İTÇ) yeniden araştırılmıştır.

Atabey ilçesinde Harmanören köyü sınırları içinde kalan Gündürle Höyük ve Gündürle Höyük II ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Akşehir araştırmaları: Göller Bölgesi kültürleriyle, Sultan Dağları'nın kuzeyinde Akşehir çevresindeki kültürlerin benzerliklerinin bulunup bulunmadığını saptayabilmek amacıyla, 1990 yılında Akşehir ve çevresinde bir ön araştırma yapmıştık. Bu yıl, Akşehir ilçesinde daha kapsamlı olarak yüzey araştırmalarına devam edilmiştir. Aşağıda, Akşehir'de yüzey toplamaları yaptığımız merkezlerden elde edilen sonuçlar, yerleşme yerleriyle birlikte verilmiştir.

Merkez ilçede Mustafa Ağa (İTÇ); Yazla kasabasında Mezarlık Tepe (İK+İTÇ+RÇ), Tombak Tepe (SK+İTÇ+HÇ-RÇ), İnce Tepe - İnce Yuğ (İTÇ+HÇ-RÇ); Yaşarlar köyünde Gölyolu Höyük (GN - İK+ İTÇ); Altınbaş kasabasında Pelitler (GN -İK+İTÇ-DÇ), Ayiini (İK+İTÇ); Reis kasabasında Evliya Tepesi -Yörük Mezarı (GN-İK+İTÇ), Tuzlukçu Höyük (İK+İTÇ). Sonuç olarak burada, Burdur'da yaygın olarak bulduğumuz Neolitik yerleşmelerle aynı ortak özellikleri taşıyan 3 GN yerleşme daha tespit edilmiştir. Bu da, Hacılar kültürünün Sultan Dağları'nın kuzeyine kadar yayıldığını göstermesi bakımından önemlidir.

Bölgenin kültür varlıklarının envanterini yaptığımızdan, araştırmalara önümüzdeki yıllarda da devam edeceğiz.

Mehmet Özsait

Samsun-Amasya-Tokat İlleri Yüzey Araştırması, 1998

İkiztepe'de ele geçirilmiş bulunan arsenik bakır eserlerin imalinde kullanılmış olan bakır ile arsenik metallerinin elde edildikleri yatakları, ergitme ocakları ile atölyelerini saptamak amacıyla Samsun, Amasya ve Tokat illeri sınırları içinde geliştirilen yüzey araştırması 3-10 Ağustos 1998 tarihleri arasında 8 gün süre ile gerçekleştirildi. Yüzey araştırmasına heyet üyesi olarak Prof. Dr. Hadi Özbal, Araş.Gör. Şevket Dönmez ile 2 stajyer öğrenci katıldı. Bakanlık temsilcisi olarak İstanbul Arkeoloji Müzeleri araştırmacılarından Ali Önder araştırmada görev aldı.

Dört aşamalı olarak planlanan yüzey araştırmasının birinci aşamasında İkiztepe-Bafra-19 Mayıs-Samsun-Kavak-Havza-Merzifon-Derealan köyü güzergahı incelenerek Tavşan Dağı'ndaki Bakırçay vadisinin güney ağzından girilerek vadinin batı yamaçları incelendi. İnceleme sonucunda Derealan köyünün 2-3 km kuzeyinde 5 cüf deposu saptandı. Bu cüfların bir yığıntı şeklinde olmadıkları ve civara yayılmış oldukları gözlemlendi. Bunlardan analiz için örnekler toplandı. Daha sonra Bakırçay'ın 2-3 km kuzeybatısında, Bakırçay'a paralel olarak akan ve kuzeyde Köprübaşı köyü yakınlarında Bakırçay'la birleşen Peynirçay vadisinin batı yamaçları incelendi. Bu yamaçlardan Bakacak Tepesi olarak adlandırılan kesimde yer alan Pirasakaya mevkiinde görülen maden yataklarının görünüme göre arsenik cevheri içeren filizlere sahip olduğu düşünüldü ve kesin sonuca varmak için de filizlerde analiz örnekleri alındı.

Yüzey araştırmasının ikinci aşamasında Merzifon-Alıcık-Gümüşhacıköy-Gümüş-Çayköy ve Gököy güzergahı izlendikten sonra Hamamözü ilçesine ulaşıldı. Araştırmanın bu aşamasında ilçe sakinlerinden civarda maden yatağı veya cüf kalıntısı bulunup bulunmadığı sorularına olumsuz cevaplar alındı.

Yüzey araştırmasının üçüncü aşamasında Merzifon-Gümüşhacıköy güzergahı izlenerek Gümüş beldesine gelindi. Buradaki araştırmalar Gümüş'ün batısında yer alan İnegöl Dağı'nda gerçekleştirildi. 1997 yılında tarafımızdan incelenmiş olan Niyazbaba mevkiine tekrar gidildi ve daha geniş bir alan araştırıldı. Daha sonra Gümüş'ün 4 km güneybatısında yer alan Karaali köyünün batısındaki Karlıdoruk Tepesi'ne ulaşıldı ve burada bulunan birtakım galerilerdeki filizlerden analiz için parçalar alındı.

Yüzey araştırmasının dördüncü aşamasında İkiztepe-Bafra-19 Mayıs-Samsun-Kavak-Ladik güzergahı izlenerek Taşova'ya gelindi. Taşova civarında yer alan Akınoğlu (eski Tekke) ve Teneke köylerinde incelemeler yapıldıktan sonra Erbaa yakınlarındaki, İTÇ'ne ait önemli maden eserleri ile tanınan Horoztepe yerleşimi incelendi. Daha sonra maden galerileri ve cüf kalıntıları ile bilinen Kozlu'ya gidilmek istendi, ancak bölgenin kırsal kesiminde yaşanmakta olan terör olayları nedeniyle bu yörenin araştırılmasından şimdilik vazgeçildi.

Önder Bilgi

Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüzey Araştırması, 1998

Araş.Gör. Şevket Dönmez tarafından hazırlanmakta olan doktora tezi ile ilgili olarak 7-11 Haziran ve 11-21 Eylül 1998 tarihlerinde gerçekleştirilen yüzey araştırması Sinop ili Merkez (Kılıçlı Tepe, Habuhas Tepe, Tıngırtepe, Mezarlık Tepe), Erfelek (Gavur Tepe, Sarı Mustafa Tepesi, Gölaltı Tepesi, Ören Tepe, Kahkül Tepe), Gerze (Köşk Höyük, Yanık Maltepe, Keçi Türbesi, Hıdırlı Mezarlığı), Boyabat (Maltepe-Emiryayla, Salar Kalesi, Pazar Tepesi, Boyalı İkiztepe I, Boyalı İkiztepe II, Emiryayla Osmanlı Mezarlığı) ve Saraydüzü (Bayram Tepesi) ilçelerinde, Samsun ili Merkez (Asarağaç Kalesi), Kavak (Aytepe), Havza (Taşkaracaören Tepe, Tepecik), Ladik (Yukarı Belenaca Höyüğü, Aşağı Belenaca Höyüğü, Kıranboğaz I Höyüğü, Kıranboğaz II Höyüğü) ilçelerinde ve Amasya ili Merkez (Oluz Höyük), Göynücek (Gediksaray Höyüğü), Gümüşhacıköy (Sallar Höyük), Hamamözü (Gelinkaya Kalesi, Hamamözü Tümülüsü), Merzifon (Samadolı Höyüğü, Alıcık Höyük, Alacapınar Höyüğü, Delicik Höyük, Ebepınarı Höyüğü), Suluova (Kümbet Tepe, Aşıtepe Kalesi) ve Taşova (Kalekale Höyüğü, Umutlu Höyük, Sonusa-Kabayar Höyüğü, Belevi İkiztepe I, Belevi İkiztepe II, Kale-Hızırönü Tepe, Kale Köprüsü) ilçelerinde gerçekleştirildi.

Yüzey araştırması sonucunda, 21'i yeni 18'i ise daha önceden bilinen toplam 39 höyük tipi yerleşme, 2'si yeni 2'si ise önceden bilinen 4 kale tipi yerleşme, biri OTÇ diğeri ise Osmanlı dönemine ait 2 yeni mezarlık, 1 tümülüs ve 1 köprü incelendi. Söz konusu yerlerde yapılan yüzey toplamaları sonucunda araştırılan bölgede, önceki yıllarda kazısı yapılmış olan Sinop-Kocagöz höyük, Samsun-Dündartepe, Turhal-Ulutepe ve Erbaa-Horoztepe ile kazısı halen sürmekte olan Bafra-İkiztepe kazılarında da Orta Karadeniz bölgesinin en erken kültür katı olarak beliren GKÇ'nın yanı sıra, İTÇ, OTÇ, STÇ (yalnızca Amasya'da), GDÇ, HÇ, RÇ ve sonrasındaki dönemlere ait yerleşimler olduğu belirlendi.

Şevket Dönmez

Aksaray, Nevşehir, Niğde İlleri 1998 Yüzey Araştırması

Aksaray ve çevre illerinde Prehistorya Anabilim Dalı tarafından yürütülen yüzey araştırmaları altıncı yılını geride bırakmıştır. "Uzay Arkeolojisi Orta Anadolu Pilot Projesi" kapsamında gerçekleştirilen 1998 yüzey araştırması, İ.Ü. Rektörlüğü Araştırma Fonunca desteklenmiştir (Proje no: GP8-270697).

Eylül ayı içinde yapılan çalışmalar, Karasu Vadisi'nin araştırılması, bölgedeki çakmaktaşı ve obsidyen yataklarının taranması, Groningen Üniversitesi Arkeobotanik uzmanları yardımıyla referans koleksiyonu oluşturmak üzere bitki türlerinin saptanması ve pollen analizleri için Sivrihisar kuzeyindeki dağlık bölge göllerinden burlulama yöntemiyle karot alınması niteliğinde, Memleket Kültür Envanteri ve Coğrafi Bilgi Sistemi veri tabanına katkı başlıkları altında gerçekleştirilmiştir.

Yüzey araştırması sırasında ayrıca Kurugöl bölgesinde Karaev/Topada Geç Hitit Kaya Yazıtı ziyaret edilmiştir.

Bu çalışma sonucu 1'er obsidyen ve çakmaktaşı ocağı, 1 olası obsidyen atölyesi, 1 höyük, 18 tümülüs, 6 kaya mezarı, 2 bölgeye özgü kaya içi yerleşme, 2 ören yeri ve mezarlık belirlenmiştir.

Sevil Gülçur

Orta Toros Araştırmaları, 1998

1987 yılından bu yana Konya çevresinde çeşitli yüzey araştırmalarında bulunduk. 1987-1991 yılları arasında İsaoria Bölgesi'nin tarihi ile ilgili doktora çalışmalarımız nedeniyle ilk yüzey araştırmalarımıza Toroslar üzerinde başlamıştık. 1994 yılından itibaren ise Konya'nın merkezi ve batı kesiminde, daha çok dağlarla ovanın kesiştiği hat üzerinde yüzey araştırmalarımızı yoğunlaştırmıştık. Bölgede bir çok höyük ve kale yerleşmeleri tespit ettik. Özellikle Hatip Kurunta Anıtı bu tespitlerin en önemlilerinden birisi olmuştur. Ekibimizin çalışmaları Hitit İmparatorluk Çağı'nın sonları ve Frig Çağı'nın başlarına kadar uzanan karanlık dönemin aydınlatılmasına yönelik olmaktadır. Ancak bölgenin Prehistorik çağlardan Antik Çağ'a kadar tarihini yansıtan yerleşmeleri tespit edip envanterlerini yaparak bilim adamlarının dikkatine sunmaktayız.

Yine T.C. Kültür Bakanlığı'nın izinleriyle 1998 yılında da çalışmalarımız devam etmiştir. Bu çalışmalar, Konya'nın güneyinde Orta Toroslar üzerinde yoğunlaşmıştır. Fasıllar, Eflatunpınar ve Kurunta Anıtları'nın bulunduğu bu kesimde dönemin yerleşme merkezlerini tespit ederek bölge kültürünün Hitit İmparatorluk Çağı'ndaki konumu hakkında bilgi edinmeye çalışmaktayız.

Bu yılki çalışmamızda Sulutas, Çakılıçi, Eflatunpınar ve Bayat höyüklerinde M.Ö.II.bin yılın tarihi ile ilgili önemli ipuçları elde ettiğimizi düşünmekteyiz. Bu çalışmalar aynı zamanda Orta Anadolu yerleşmeleriyle güneyin Kilise Tepe ve Yumuktepe II. bin yerleşmeleri arasındaki irtibatın kurulması bakımından da önemli olacaktır.Yapmakta olduğumuz bu çalışmalar, önümüzdeki yıl da devam edecek olup, aynı zamanda her yıl düzenlenen "Araştırma Sonuçları Toplantısı"nda bildiri olarak da sunulmaktadır.

Hasan Bahar

Tarhuntassa'nın Lokalizasyonunda Yeni Adımlar

Hitit Vassal Krallığı Tarhuntassa'nın ve başkentinin lokalizasyonu, Kuzey-Doğu-Batı sınırlarının saptanması amacıyla yapılan keşif gezimiz, 1124/ 010598 numaralı projeye İ.Ü. Araştırma Fonu'nun parasal desteği ile 13.07.1998 ile 05.08.1998 tarihleri arasında yapılmıştır. Keşif gezimiz, Prof. Dr. Ali Dinçol, Doç. Dr. Belkıs Dinçol, Araş. Gör. Meltem Alparslan ve Araş. Gör. Metin Alparslan tarafından gerçekleştirilmiştir. Gezimiz esnasında, Tel Aviv Üniversitesi'nden Prof. Dr. Jak Yakar'ın uzman Aviya Tafet ile beraber etno-arkeoloji kitabı için yaptığı araştırmanın aynı bölgeye rastlaması nedeniyle, kendilerinin arkeolojik bilgilerinden faydalanma imkanını yakalamış olduk.

Hitit kralı IV. Tuthaliya (İ.Ö. 1250-1230) zamanında Tarhuntassa ülkesi kralı Kurunta ile yapılan ve bir Bronz Tablet üzerine yazılan antlaşma metninde, Tarhuntassa ülkesinin sınırlarını teşkil eden pek çok coğrafi isim geçmektedir. Yine Tarhuntassa kralı Ulmi-Tesup ile bir Hitit kralı arasında yapılan diğer bir antlaşma metninde de bu sınırlar belirtilmiştir. Ancak sınırları teşkil eden coğrafya isimlerinin tam bir lokalizasyonu yapılamamıştır. Sadece ülkenin güneybatı ucundaki Parha = Perge kentinin sınır olduğu ve bunun yakınından geçen kuzey = güney doğrultusunda uzanan Kastaraya = Kestros = Aksu'nun batı sınırını oluşturduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, Bronz Tablette geçen pargawa-az HUR.SAG-az phras'ının, Kizzuwatna ülkesi ve Hatti arasında aktedilmiş Sunnura antlaşmasında da geçen Yüksek Dağ'ın Bolkar Dağı olabileceği ve antlaşma metninden bu dağın yakınında yer aldığı anlaşılan Saliya'nın da Ulukışla dolaylarında aranması gerektiği çıkarılmaktadır.

Bronz Tablette geçen sınırların bugün nerelere tekabül ettiğini saptamak ve Tarhuntassa ülkesinin başkentinin yerini belirlemek üzere aşağıdaki itinere uyularak ~4000 km yol katedilmiştir: An-

kara- Konya- Hatip- Kadınhanı- Köylütolu Yayla- Ilgın-Akşehir- Yalvaç- Eflatunpınar- Fasıllar- Beyşehir- Eğridir- Isparta- Kovada Gölü- Aksu-Antalya- Bucak- Korkuteli- Manavgat- Akseki- İbra- di- Seydişehir- Çumra- Karadağ- Kızıldağ-Karaman- Ereğli- Ulukışla- Adana- Sirkeli- Tarsus- Mersin (Yumuktepe)-Erdemli- Uzuncaburç (Olba)- Silifke- Gülnar- Kilise Tepe- Mut- Karaman- Konya- Ankara.

Böylece Tarhuntassa ülkesinin muhtemel sınırlarının belirlenmesi amacıyla, Tarhuntassa'nın coğrafi konumu, ulaşım durumu ve idare merkezi hakkında önemli gözlem ve bulgular elde edildi. Tarhuntassa'nın kuzey batısında klasik Pisidya ile kısmen örtüşen Pedassa bölgesi yer alır. Kuzeyinde İkuwaniya vardır ve ona bağlı ovaların güneyindeki püskürük kaya kitleleri sınırı oluşturmaktadır. Doğu'da Tarhuntassa sınırının başlangıcını, Kizzuwatna ile iltisak noktası olan Bolkar Dağı ve Saliya kenti meydana getirmekte, doğu sınırı Bolkar sırasının kuzeyini izleyerek, Bronz Tablette Saranduwa ile eşitleyebileceğimiz Kelenderis'e inmektedir.

Hititlerin Akdeniz'deki en büyük kapısı olan Ura limanı, büyük bir olasılıkla Korykos ile eşitlenmelidir. Ancak bu önemli limandan Bronz Tablette hiç söz edilmemektedir. Bunun sebebi ise şöyle açıklanabilir. Sınır Ura'nın çok kuzeyinden, dağların içe bakan eteklerinden geçmektedir.

Tarhuntassa'nın güney sınırı Kelenderis-Perge arasında Akdeniz kıyısıdır. Perge Bronz Tablette de yazıldığı gibi, antlaşmanın yapıldığı zamanda Lukka tarafındaydı. Kuzeye doğru uzanan Aksu nehri, Tarhuntassa'nın batı sınırını teşkil etmekteydi.

Tarhuntassa'nın idare merkezi olarak, yoğun bir yerleşim dokusu gösteren ve iyi ulaşım olanakları bulunan Karaman'daki Kızıldağ'ı saptadık. Buranın bir doğal kaya kitlesi üzerinde yer alması Hitit başkentine benzer bir topografik durum sergilemektedir. Ayrıca üzerinde yer alan ve İ.Ö. II. bin yıla tarihlenen hiyeroglifli anıt, kolaylıkla farkedilebilen dini yapı kalıntıları bu düşüncemizi desteklemektedir. Hemen karşısında yer alan Karadağ, üzerindeki hiyeroglif yazıt ve kartuş'un yer aldığı kaya galerisi ile, Bronz Tablette anlatılan hekur evi'ne (=kaya mezarı) uymaktadır.

Meltem Alparslan-Metin Alparslan

1998 Yılı Bitlis-Muş İlleri Yüzey Araştırması

Yüzey araştırmamız 1998 yılında Bitlis ve Muş illerinde 18.8.1998-31.8.1998 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bakanlık temsilcisi olarak Mersin Müzesi'nden Yaşar Ünlü katılmıştır. Araştırmamız daha çok MÖ. II-I. binyıllar üzerinde yoğunlaştırılmış ve özellikle 1997 yılından eksik kalan alanlar yeniden ele alınmıştır. MÖ. II. bin yıla ait üç yeni yer belirlenmiştir: Bunlardan Ahlat'ın kuzeyinde, Atom yaylasının güney eteklerindeki Haydar Kalesi tahkimli bir yerleşim yeri olması açısından önemlidir. Kaleden OTÇ'na ait polikrom boyalı parçaların yanında oldukça bol miktarda ODC çanak çömleği bulunmuştur. Bulanık Ovası'nda Gümüşpınar (Pulur) Höyüğü'nden ele geçirilen monokrom boyalı OTÇ parçası söz konusu dönemde höyüklerde çok az malzeme bulabildiğimiz için kayda değer. Bulanık Ovası'nın doğusundaki, otlak açısından bir hayli zengin olan Gaz Sırtları'nda, geçen yıl oldukça geniş alana yayılmış Elmakaya (Later) Nekropoller'ini belirlemiştik. Bu yıl bu alanın hemen güneyindeki Çaygeldi'de (Alibonciya) aynı özelliklere sahip geniş bir nekropol ve daha da önemlisi bir yerleşim bulunmuştur. Monokrom ve polikrom boyalı OTÇ ve ODC çanak çömlekleri bol miktarda ele geçmiştir. Burası da tıpkı Elmakaya gibi hızlı ve yoğun kaçak kazılara sahne olmuştur.

ODÇ'na ait izlere Haydar Kalesi ve Çaygeldi'nin yanısıra Bulanık Ovası'ndaki Gümüşpınar ve Üçtepe (Milbar)'da da rastlanmıştır. Ancak olasılıkla bu dönem için en önemli bulgu geçen yıl belirle-

diğimiz ve aynı zamanda büyük bir OTÇ nekropolü olan Eriklik'teki kaya kabartmalarıdır. Çok tahrip edildiği için ne olduğu tam olarak anlaşılamayan kaya kabartmaları eski Ahlat-Malazgirt yolunun hemen üzerindedir, her iki yanında küçük nişler vardır. Ana kayanın yüzeyi düzeltilerek yapılmış olan kabartmaların boyutları 1.30 x 1.00 m ve 2.40 x 1.00 m'dir. Yoğun tahribat ve çalışmalarımızın halen devam ediyor olması nedeniyle bu konuda şimdilik kesin birşey söylenemez.

Son iki yıldır sistemli bir şekilde sürdürdüğümüz yüzey araştırmalarımız sonucunda Doğu Anadolu'nun bugüne kadar hemen hiç bilmediğimiz MÖ. II. binyılına (OTÇ-STÇ) ait son derece önemli bilgiler edinilmiştir. Ekonomilerinin hayvancılığa dayalı olması nedeniyle tamamen yüksek yaylalarda ve günümüzde ulaşımı son derece zor olan yerlerde rastladığımız nekropol ve kaleler bölgede İTÇ ve Urartu Krallığı arasındaki boşluğu doldurabileceklerdir. Çalışmalarımız ilerledikçe pastoral bir yaşam tarzı sürdürdükleri anlaşılan bu toplulukları daha iyi tanıyabileceğimize açılır.

Aynur Özfirat

"Termessos" ve "Doğu ve Kuzeydoğu Lykia – Güneybatı Pisidia"

Epigrafya – Tarihî Coğrafya Yüzey

Araştırması Projeleri 1998 Yılı Çalışmaları

Antalya ili sınırları içinde 1989-1990 yıllarından bu yana, Avusturya Bilimler Akademisi Küçük Asya Komisyonu'nun finans desteğiyle uygulanmakta olan her iki projeye ilişkin çalışmalara Temmuz-Ağustos aylarında devam edilmiştir. Kültür Bakanlığını Songül Erdoğan (Tekirdağ Müzesi) ve Akif Gaffaroğlu'nun (Alanya Müzesi) temsil ettiği yüzey araştırmalarına Araş. Gör. Ferit Baz (M.S.Ü.), Araş. Gör. Emre Erten (İ.Ü.), Araş. Gör. Hüseyin Sami Öztürk (M.Ü.) ile Ayşegül Ergene (M. Ü. yük. lis. ögr.) proje asistanları olarak katılmış ve büyük özveriyle çalışmışlardır.

Bu yıl önce, Termessos antik kenti ve egemenlik alanında son bir kontrol amacıyla, kısa süreli bir tarama ve değerlendirme çalışması yapılmıştır. Kent alanında konutlar, yukarı gymnasium, agora, Attalos Stoa'sı, Osbaras Stoa'sı, tiyatro, N1-N2 tapınakları, aşağı gymnasium (hamam-gymnasium) ve E4 nekropol bölgesinin yanı sıra, kentin yakın çevresindeki Sarıçekli, Akkovanlık ve Elmalı Beli mevkileri; ayrıca, egemenlik alanındaki Keldağ/Keltepe (Aşağı Karaman Köyü), Kartınpınarı (Doyran Köyü) mevkileri ile Bıyıklı, Kömürcüler, Çıplaklı, Akkale, Başköy, Yeşilbayır köy/mahalle/mevkilerini hedef alan söz konusu çalışmalar sırasında ikisi adak yazıtı, birisi decretum (halk meclisine ait onurlandırma kararı) olmak üzere 3 yeni yazıt ele geçmiştir. Öte yandan, gene bu çalışmalar, daha önce yayımlanan bir onur yazıtı (TAM III, 1, no. 74) ile bir mezar yazıtının yeniden okunup değerlendirilmesini (addendum-corrigendum) sağlamıştır.

Çalışmaların ikinci bölümü, Doğu Lykia'daki antik yerleşme yerlerinde gerçekleşmiştir. 1997 yılında belirlenen program çerçevesinde yürütülen araştırmalar, Lykia bölgesinin doğudaki son kenti Trebenna ve egemenlik alanıyla, son yıllarda HÇa ait bazı sikkelere dolaylı gündemde bulunan Kitanaura kenti olarak önerilen Saraycık yakınlarındaki ören yerinde yoğunlaşmıştır.

Antalya kent merkezinin yaklaşık 30 km batısındaki Çağlarca köyü yakınlarında yer alan Trebenna antik kentinde yapılan araştırmalar sırasında, 1 adak, 1 onur, 1 imparator mektubu başlangıcı, 17 mezar yazıtı olmak üzere, toplam 20 yeni yazıt ele geçmiştir; ayrıca, daha önce İtalyan araştırmacılar R. Paribeni – P. Romanelli tarafından yayımlanan 5 ve Avusturyalı Karl Lanckoronski ekibi tarafından bazı hatalarla yayımlanan 1 mezar yazıtının revizyonları ve yeniden değerlendirmeleri (corrigendum) yapılmıştır. Tre-

benna teritoryumunda gerçekleştirilen çalışmalar sırasında ise, Antalya'nın yaklaşık 34 km güney-batısındaki Hisarçandır köyüne bağlı Gedeller mahallesinin doğusunda, Deveboynu mevkiinde bulunan yerleşme yerinde 1'i onur, 5'i heykel dikme, 1'i mezar olmak üzere, toplam 7 yeni yazıt ile Gedeller mahallesindeki bir tarlada 1 adet mezar yazıtı keşfedilmiştir. Bu çalışmalar, Trebenna teritoryumunun en önemli yerleşmesi kabul edebileceğimiz Onobara'nın lokalizasyonu konusunda şimdiye değin yapılan değişik önerilerin geçersiz olduğunu, antik kasaba yahut köyün, Dereboynu mevki ile Gedeller mahallesine çevresine yerleştirilmesi gerektiğini göstermiştir.

Öte yandan, Hisarçandır köyüne bağlı yerleşim birimlerinden Kızılcapınar mahallesi arazisinde 1, Gökdere (Kızılca-tepe, Çamurlu) mahallesi arazisinde 1, Gökdere (Kocaköy mahallesi arazisinde 1, Cumayarı mahallesinde 1, Çınarcık mahallesi mezarlığı yakınında 1 adet olmak üzere, toplam 5 adet yeni mezar yazıtı ele geçirilerek dokümantasyonları yapılmıştır.

Bu yılki çalışmaların önemli bir bölümünü de, Antalya'nın yaklaşık 60 km güneybatısında yer alan, Kemer ilçesine bağlı Gölçük köyünün Saraycık mahallesi yakınlarında, Asarlık mevkiindeki ören yerinde yapılan araştırmalar oluşturmuştur. Antikçağ'da Kitanaura adını taşımış olduğuna hemen hemen kesin gözüyle bakılan, söz konusu büyük yerleşme yerinin nekropolünde yapılan çalışmalar, 5 yeni mezar yazıtının keşfedilmesini; ayrıca, daha önce yayımlanmış 2 mezar yazıtının (TAM II, 3 no. 1227, 1228) revizyondan geçirilerek yeniden değerlendirilmesini (corrigendum) sağlamıştır.

Araştırmaların son haftalarında, önümüzdeki sezon ile daha sonraki yılların çalışma plan ve programlarının hazırlanabilmesi amacıyla yönelik olarak geniş bir bilgi toplama ve değerlendirme çalışması yapılmıştır. Anılan amaçla, Altınyaka (Gödene) beldesi; Hisarçandır, Yarbaşıçandır, Üçoluk, Hacisekiler, Çitdibi, Kuzca, Söğütçüması, Ovacık, Gedelma köy/mahalleleri ile birçok mevkî ziyaret edilerek yöre halkından çevredeki antik yerleşme yerleri veya münferit mezar buluntuları konusunda bilgi toplanmıştır. Bu çalışmalar sırasında, kısa süreli olarak ziyaret edilen yerlerden, Hacisekiler köyü yakınlarındaki, antik Marmara veya Typallia olması muhtemel Asardağı (Karabel) ören yerinde 1 adet adak yazıtı (prizmatik sunak) ele geçmiş, ayrıca, daha önce yayımlanan bir mezar yazıtı (Petersen-von Luschan, *Reisen in Lykien*, 149 no. 180; SEG 6, 624) yeniden gözden geçirilerek düzeltilmesi (corrigendum) yapılmıştır. Tüm bu çalışmalar, yörenin yazıt buluntuları açısından verimliliğini ortaya koymuş ve böylece, önümüzdeki yıllar için umut verici olmuştur.

Bülent İplikçioğlu – Güler Çelgin – A. Vedat Çelgin

Adalar Yüzey Araştırması, 1998

Adalar yüzey araştırmasının ikinci bölümünü oluşturan bu yılki çalışmalarımız, başkanlığım altındaki bir ekip tarafından 26-29 Haziran 1998 tarihleri arasında, İstanbul ili, Adalar ilçesine bağlı Kınalıada, Yassıada ve Sivriada'da gerçekleştirilmiştir. Bakanlık temsilcisi olarak Yavuz Gökdemir'in bulunduğu araştırma sırasında, Kınalıada Panagia ve Metamorphosis kiliselerinin yer döşeme ve bahçelerinde; kıyıdaki caminin bahçe duvarlarında İlk Çağ dönemine ait bezeli ya da bezeli olmayan mermer parçalarına ve sü-tun başlıklarına rastlanmıştır; Yassıada'da Bizans dönemi Tessarakonta (Kırk Şehitler) Manastırı'nın bir bölümü ya da hapishane olan hücreli bir yapı, liman kalıntıları görülmüş; Sivriada'da ise kaynaklarda sözü edilen Mikhail Manastırı ile denize egemen konumda, sarp kayalık üstünde ve oldukça iyi durumda olan küçük bir yapı ile eski mendirek kalıntılarına rastlanmıştır. İlk Çağ ve daha çok da Acta Sanctorum ve Patrologia olan OÇ kaynaklarının ışığında buluntularla ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

Erendiz Özbayoğlu

Enstitü Yayınları

- Tekin, O., *Eskiçağ'da Para*, İstanbul 1995³.
- Hırçın, S., *Çivi Yazısı: Ortaya Çıkışı, Gelişmesi, Çözümü*, İstanbul 1995².
- Dürüşken, Ç., *Eskiçağ'da Spor*, İstanbul 1995.
- Demiriş, B., *Eskiçağ'da Yazı Araç ve Gereçleri*, İstanbul 1995².
- Serdaroğlu, Ü., *Eskiçağ'da Tıp*, İstanbul 1996.
- Tekin, O., *Byzas'tan I. Constantinus'a Kadar Eskiçağ'da İstanbul (Byzantion)*, İstanbul 1996.
- Çete, İ., *Geçmişe Yolculuk Bir Gezi Rehberi, Journey into the Past: A Short Guide*, İstanbul 1996.
- Alp, S., *Hititler'in Mektuplaşmaları*, İstanbul 1997. Sponsor: Erol Makzume
- Fazlıoğlu, İ., *Eskiçağ'da Dokuma*, İstanbul 1997. Sponsor: Penelope
- Çokay, S., *Antik Çağ'da Aydınlatma Araçları*, İstanbul 1998. Sponsor: MESA Madeni Eşya San. A.Ş.
- Savaş Ö. S., *Hitit Hiyeroglif Yazıtlarında Tanrı, Şahıs ve Yer Adları*, İstanbul 1998, (Bilimsel Seri: I).

YAKINDA ÇIKACAK

HABİTAT II BİLDİRİLERİ

İstanbul'da 1996 yılı 3-14 Haziran tarihlerinde, Habitat II çerçevesinde Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü'nün düzenlediği Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Sempozyumu'na sunulan bildiriler EGE YAYINLARI tarafından basılmaktadır.

Toplam 42 bildiri metni içeren kitabın ilk tashihleri yazarlara gönderilmiştir. Baskısının Kazı Sonuçları Toplantısı'na yetişmesini umut etmekteyiz.

Kitap İsteme Adresi

Ege Yayınları
Aslanyatağı Sokak, Sedef Palas Apt., No.35/2
Cihangir 80060 İstanbul
Telefon - Faks: (212) 249 05 20
e.mail: egeyayin@prizma.net.tr.

Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Bülteni Sayı: 7 (Ocak 1999)
Editör: Kemalettin Köroğlu M.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi
Eski Çağ Tarihi Anabilim Dalı 81040 - Göztepe-İSTANBUL
Bu Sayıyı Hazırlayanlar: Kemalettin Köroğlu-Meltem Alparslan
Baskı: Ege Yayınları
Yazılar kaynak gösterilmek şartıyla kullanılabilir.
Ücretsizdir.

YENİ

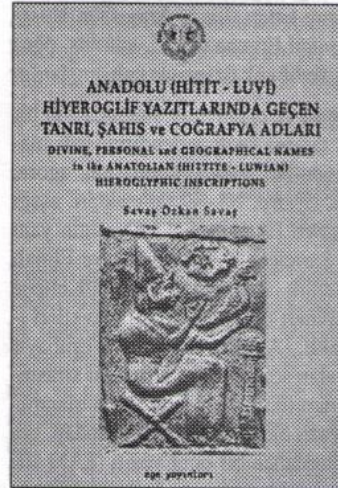
**5. Yılında Yumuktepe;
The V. Anniversary of the
Excavations at Yumuktepe
(1993-1997)**

Editör: K. Köroğlu

İçindekiler/Contents:

- K. Köroğlu, "İlk Arkeolojik Kazılardan Günümüze Yumuktepe"
- V. Sevin- I. Caneva, "Recent Excavations on Mersin/ Yumuktepe: A New Prelude"
- I. Caneva, "9000 years ago Yumuktepe"
- G. Köroğlu, "Orta Çağ'da Yumuktepe"
- H. Barakat, "Archaeobotany at Yumuktepe"
- B. Marcolongo, "Yumuktepe and its Landscape"
- G. Coşkunsu, "Çakmaktaşı ve Obsidyen Aletlerin Kullanım Alanlarının Saptanması"
- V. Sevin- I. Caneva- K. Köroğlu, "Mersin'de Yeni Bir Merkez: Karacailıas Höyüğü"

Bilimsel Seri: I

Eskiçağ Bilimleri
Enstitüsü "Bilimsel
Seri"sinin ilk kitabı çıktı:
*Hitit Hiyeroglif
Yazıtlarında Tanrı,
Şahıs ve Yer Adları,*
Savaş Özkan Savaş

Bülten gitmesini istediğiniz kişi ve kurum
adreslerini veya adres değişikliklerinizi
lütfen bize bildiriniz.

Yazışma Adresi:
Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
34459-İSTANBUL.
E mail: kkoroglu@marun.edu.tr
Tel-faks: (212) 5140397